

2024:3

ETT FORTSATT STÄRKT ARBETE MOT PROSTITUTION OCH MÄNNISKOHANDEL 2023

Slutredovisning av uppdrag i enlighet med regleringsbrev
för budgetåret 2023 (A2022/01653, A2022/01607(delvis))

Jämställdhetsmyndigheten

Göteborg, mars 2024

Rapport 2024:3

Dnr: ALLM 2023/49

Har du frågor om denna publikation, kontakta:

Frida Nohlås

Telefon 031-392 90 00

INNEHÅLL

Förord	4
Sammanfattning	5
Ett stärkt arbete mot prostitution och människohandel	5
Uppdraget	8
Bakgrund	8
Uppdrag att fortsatt stärka arbetet mot prostitution och människohandel	9
Rapportens disposition	9
Ett stärkt förebyggande arbete	10
Stor satsning på att motverka efterfrågan på köp av sexuella tjänster	10
Utvärdering av verksamheter för köpare av sexuella tjänster (KAST)	13
Fortsatt utveckling och spridning av förebyggande insatser	14
Insatser för att säkra skydd och stöd för utsatta	16
Ökat kompetens- och metodstöd	16
Förstärkt samverkan nationellt och internationellt	19
Regionkoordinatorer mot prostitution och människohandel	21
Fördela medel till stödprogram	27
Utökad finansiering av de båda stödprogrammen under året	27
Återvändandeprogrammet för offer för människohandel (ÅMP)	28
Det nationella stödprogrammet (NSP)	31
Omvärldsbevakning	35
Tidigare riskområden kvarstår	35
Exploaterings uttryck förändras ständigt	35
Arbetet mot exploatering förutsätter att frågan prioriteras	38
Analys och slutsatser	43
För få brottsoffer identifieras	43
Stora kunskapsluckor	46
Otilräckligt stöd och skydd	49
Regionkoordinatorerna är avgörande för arbetet mot människohandel	52
Styrningen på området kan förtydligas	54
Jämställdhetsmyndigheten bidrar till kunskaps- och metodutveckling	56
Rekommendationer	58
English summary	61

FÖRORD

Sedan juni 2021 har Jämställdhetsmyndigheten haft i uppdrag att stärka arbetet mot sexuell exploatering av barn, prostitution och människohandel för alla ändamål. Arbetet på området ligger i många avseenden efter övriga områden som omfattas av den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Även arbetet mot arbetskraftsexploatering och människohandel för tvångsarbete är ett relativt nytt fält i Sverige. Jämställdhetsmyndigheten är, genom sin roll som nationella samordnare mot prostitution och människohandel (NSPM), centrala för att driva kunskaps- och metodutvecklingen framåt. Det förstärkta uppdraget har bidragit till att tydligt stärka den nationella samordningen. Uppdraget har gett förutsättningar att utveckla ett mer strategiskt och långsiktigt arbete på området.

Myndigheten har inom ramen för uppdraget utvecklat sitt förebyggande arbete, stärkt sitt kompetens- och metodstöd samt utvecklat den nationella och internationella samverkan. Myndigheten samordnar även landets regionkoordinatorer, vilka har en avgörande roll för Sveriges arbete med prostitution och människohandel. Vi i Sverige har en unik roll internationellt genom vår sexköpslag och vårt arbete med att förebygga efterfrågan på prostitution. Detta uppmärksammandes inte minst i samband med Sveriges ordförandeskap i EU under året. Genom den stora satsningen *Låt inte tystnaden tala* som lanserades hösten 2023 har myndigheten stärkt arbetet med att involvera killar och män i att förebygga 'köp av sexuella tjänster'. Tillsammans med Östersjöstaternas råd (CBSS) har myndigheten även bidragit till att driva utvecklingen kring arbetskraftsexploatering och människohandel för tvångsarbete framåt. Under året har en mängd kunskapsmaterial och en ny webbplats lanserats. Samtidigt har antalet deltagare på myndighetens webbutbildning fortsatt öka kraftigt under 2023.

Uppdraget har möjliggjort för Jämställdhetsmyndigheten att stärka kompetensen hos yrkesverksamma, tillgängliggöra stöd och få centrala och långsiktiga strukturer för arbetet på plats. Nu slutredovisas det förstärkta uppdraget, men det viktiga arbete som uppdraget lagt grunden för har bara börjat. I slutet av rapporten presenterar myndigheten därför en omfattande analys och rekommendationer framåt. Antalet fällande domar är få, kunskapsluckorna är fortsatt stora och det saknas ett likvärdigt stöd till brottsoffer utsatta i prostitution och människohandel. Nu behöver fler aktörer medverka för att tillsammans utveckla arbetet på området ytterligare.

Lena Ag

Generaldirektör, Jämställdhetsmyndigheten

Mars 2024

SAMMANFATTNING

Sedan juni 2021 har Jämställdhetsmyndigheten haft i uppdrag att stärka sitt arbete mot sexuell exploatering av barn, prostitution och människohandel för alla ändamål. Arbetet har delrapporterats 2022 och 2023. Denna rapport utgör slutrapporteringen av uppdraget. I rapporten presenteras det arbete som genomförts under året samt de resultat som uppnåtts. Därefter presenteras en samlad analys utifrån hela uppdraget, följt av rekommendationer framåt.

Ett stärkt arbete mot prostitution och människohandel

Uppdraget omfattar förebyggande arbete, insatser för att säkra skydd och stöd till utsatta, ökat kompetensstöd, förstärkning av regionkoordinatorernas arbete samt medel till det nationella stödprogrammet (NSP) och det frivilliga återvändandeprogrammet för offer för människohandel (ÅMP). Arbetet sker inom ramen för den nationella samordningen mot prostitution och människohandel (NSPM) på Jämställdhetsmyndigheten.

Förebyggande satsningar för att motverka efterfrågan

Under 2023 har myndigheten lanserat satsningen *Låt inte tystnaden tala* som syftar till att främja samtycke, förebygga sexuell exploatering och motverka efterfrågan på 'köp av sexuella tjänster'. Satsningen omfattar en kampanj riktad mot killar respektive män, samt ett omfattande kunskaps- och metodstöd för yrkesverksamma som möter unga. Kampanjfilmerna har visats över 8 miljoner gånger – på biografer, TV4 och sociala medier. Myndigheten har även arrangerat utvecklingsseminarium om förebyggande arbete, en nationell konferens om sexuell exploatering av barn samt en internationell konferens om arbetskraftsexploatering som samlade nyckelaktörer från ett flertal länder. Myndigheten har fortsatt samordna utvärderingen av landets KAST-verksamheter och spridit kampanjerna *Resekurage* och *Before you go*.

Kompetens- och metodstödet har stärkts

Myndigheten har även stärkt arbetet med kompetens- och metodstöd. Bland annat lanserades en digital version av *Manual vid misstanke om människohandel* samt broschyrer till yrkesverksamma. Informationsbroschyrer till utsatta har översatts till 12 språk. I mars lanserades en webbplats för NSPM, vilket kraftigt bidragit till att öka trafiken till sidan med jämfört med året innan. Webben utgör ett nav för kunskap och metodstöd gällande sexuell exploatering, prostitution och människohandel för alla ändamål. Myndigheten har publicerat en kunskapsöversikt om sexuell exploatering av barn och unga, samt rapporten *Regionkoordinatorernas statistik om människohandel och människoexploatering 2022*. Myndigheten har även initierat två forskningsstudier om den rättsliga tillämpningen av människohandelslagstiftningen.

Fortsatt internationell och nationell samverkan

En översyn av det nationella metodstödsteamet (NMT) har påbörjats i syfte att effektivisera och formalisera samverkan ytterligare. En riktad "task force" gällande exploatering inom bärindustrin har sammankallats inför kommande år för att

tillsammans med relevanta myndigheter utveckla arbetet med att förebygga exploatering av utländska bärplockare. Myndigheten har även fortsatt sin förstärkta samordning med anledning av kriget i Ukraina. Den internationella samverkan har stärkts ytterligare och myndigheten har bidragit med expertkunskap och medverkat i forum på nordisk, europeisk och internationell nivå. I samband med Sveriges ordförandeskap i EU under våren ökade även intresset för Sveriges arbete på området. Inför detta lanserades en engelsk webbplats och en engelskspråkig broschyr om den svenska sexköpslagen. Myndigheten översatte även ett flertal publikationer till engelska. Under ordförandeskapet medverkade NSPM även vid ett flertal centrala arrangemang.

Regionkoordinatorernas arbete mot arbetskraftsexploatering ökar

Regionkoordinatorerna mot prostitution och människohandel har fortsatt vara en betydelsefull resurs, operativt såväl som strategisk, och efterfrågan på deras expertkompetens är hög. Deras arbetsbelastning har fortsatt att öka kraftigt under året i takt med ett ökat fokus på arbetslivskriminalitet. De ingår bland annat i det regionala arbetet på center mot arbetslivskriminalitet (AKC) som öppnade i samtliga polisregioner under 2023. De är även centrala för att bevaka brottsofferperspektivet i samband med myndighetsgemensamma arbetsplatsinspektioner (API). Det finns nu 17 regionkoordinatorer placerade på 10 orter i alla Sveriges sju polisregioner. Regionkoordinatorerna är centrala för samverkan mellan polis och socialtjänst och för att identifiera och erbjuda stöd och skydd till offer för människohandel. Under året kom regionkoordinatorerna i kontakt med 414 exploaterade personer, jämfört med 375 personer under 2022. Det rörde sig om 247 kvinnor, 160 män, 2 med annan könsidentitet och 5 av okänt kön. 374 var vuxna, 35 var barn och 5 hade okänd ålder. För första gången var antalet personer som identifierades som exploaterade inom arbetskraft fler än antalet utsatta för sexuell exploatering.

Antalet brottsoffer som beviljas tillträde till stödprogrammen ökar över tid

Jämställdhetsmyndigheten har under året fått utöka den beviljade finansieringen till både NSP och ÅMP, då antalet stödsökande blev fler än vad som prognosticerats. Antalet stödsökande hos NSP fortsätter att öka över tid. 2023 beviljades stöd till 68 personer, jämfört med 55 personer året innan. NSP har under året sett en ökning av utsatta personer från Ukraina. Även antalet brottsoffer som ansökt till ÅMP har ökat jämfört med föregående år. Inom ÅMP inkom under hösten ett omfattande ärende där ett stort antal personer från Thailand exploateras inom bärindustrin.

Arbetet på området behöver stärkas ytterligare

Det förstärkta uppdraget bedöms ha lett till att tydligt stärka den nationella samordningsfunktionen. Jämställdhetsmyndigheten har bidragit till kunskaps- och metodutveckling på området. Regionkoordinatorerna lyfts fram som nyckelaktörer för Sveriges arbete mot människohandel och exploatering, men deras funktion bedöms behöva utökas och permanentas. Jämställdhetsmyndigheten ser även en risk med att olika exploateringsformer ställs mot varandra i takt med att arbetet mot arbetslivskriminalitet ökar. Polisen har omorganiserat sitt arbete mot människohandel i ett flertal regioner under året. Förändringarna märks direkt hos de aktörer som arbetar med stöd och skydd. Samtidigt uppvisar Sverige få åtal och domar på området under senare år.

Jämställdhetsmyndigheten bedömer att rättsväsendets aktörer i högre grad behöver avsätta resurser och få fortsatta återrapporteringskrav gällande arbetet mot prostitution och människohandel.

Rekommendationer

Jämställdhetsmyndigheten konstaterar att tidigare områden i behov av fortsatt utveckling kvarstår. Myndigheten noterar även ett flertal brister i stöd- och skyddsprocessen för barn och vuxna utsatta för människohandel. Myndigheten lyfter även behovet av uppsökande arbete av barn och unga, ökad nationell likvärdighet och lågröskelstöd till personer som utsatts, och som utsatt andra, i prostitution. Det bedöms även saknas anpassat stöd för personer utsatta för arbetskraftsexploatering. I rapporten lyfter myndigheten även fram att styrningen på området behöver förtydligas. En ny handlingsplan på området och inrättandet av ett kompetenscentrum föreslås. Myndigheten föreslår även att ytterligare kunskapshöjande och kunskapsutvecklande uppdrag ges till andra myndigheter, samt att frågan om prostitution och människohandel för alla ändamål på ett tydligare sätt skrivs in i andra myndigheters uppdrag eller instruktioner. Myndigheten presenterar rekommendationer inom fem områden:

- 1. Växla upp Rättsväsendets insatser på området**
- 2. Höj och utveckla kunskapen**
- 3. Utveckla stödet till personer utsatta för exploatering**
- 4. Stärk styrningen av området prostitution och människohandel**
- 5. Ge regionkoordinatorerna och den nationella samordningen mot prostitution och människohandel (NSPM) långsiktiga ekonomiska förutsättningar**

UPPDRAGET

I regleringsbrevet för budgetår 2023 fick Jämställdhetsmyndigheten i uppdrag att fortsatt stärka arbetet mot sexuell exploatering av barn, prostitution och människohandel. Arbetet sker inom ramen för myndighetens nationella samordning mot prostitution och människohandel för alla ändamål (NSPM).

Bakgrund

Jämställdhetsmyndigheten har i enlighet med sin instruktion 4 § i uppdrag att på nationell nivå samordna arbetet mot människohandel för alla ändamål samt att främja utvecklingen av förebyggande insatser mot prostitution och människohandel. Arbetet mot människohandel regleras genom Förenta nationernas tilläggsprotokoll om förebyggande, bekämpande och bestraffande av handel med människor, särskilt kvinnor och barn (det så kallade ”Palermoprotokollet”)¹, Europarådets konvention om bekämpande av människohandel (CETS 197)² och Europaparlamentets och rådets direktiv om förebyggande och bekämpande av människohandel och skydd av dess offer³. I artikel 29 i Europarådets konvention uppmanas stater att vidta åtgärder för att samordna offentliga organs riktlinjer och åtgärder mot människohandel genom att, i lämpliga fall, inrätta samordningsorgan. I Sverige samordnas arbetet genom den nationella samordningen mot prostitution och människohandel (NSPM) på Jämställdhetsmyndigheten. Arbetet synliggörs genom denna modell:

¹ [Tilläggsprotokoll om förebyggande, bekämpande och bestraffande av handel med människor, särskilt kvinnor och barn, till ... - Regeringen.se](#)

² [Förstärkt straffrättsligt skydd mot människohandel \(regeringen.se\)](#)

³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/36/EU av den 5 april 2011 om förebyggande och bekämpande av människohandel, om skydd av dess offer och om ersättande av rådets rambeslut 2002/629/RIF.

Uppdrag att fortsatt stärka arbetet mot prostitution och människohandel

I juni 2021 fick Jämställdhetsmyndigheten i uppdrag att ytterligare förstärka arbetet mot prostitution och människohandel i enlighet med vårändringsbudgeten för 2021.⁴ Uppdraget var ett tillägg till myndighetens uppdrag i regleringsbrevet för 2021 om att arbeta mot prostitution och människohandel samt hedersrelaterat våld och förtryck.⁵ Tilläggsuppdraget redovisades den 31 mars 2022 i rapporten *Förstärkt arbete mot prostitution och människohandel* (2022:12). I Jämställdhetsmyndighetens regleringsbrev för 2022 fick myndigheten därefter ett förnyat uppdrag med samma innehåll.⁶ Uppdraget delredovisades den 15 mars 2023 i rapporten *Ett fortsatt stärkt arbete mot prostitution och människohandel 2022* (2023:3). Uppdraget slutredovisas den 15 mars 2024 genom denna rapport. Myndigheten ska enligt uppdraget:

1. *stärka sitt förebyggande arbete och*
2. *genomföra insatser för att säkra skydd och stöd till utsatta för sexuell exploatering, prostitution och människohandel.* Detta ska bland annat ske i form av ökat kompetensstöd och förstärkning av regionkoordinatorerna som ingår i Nationellt metodstödsteam mot prostitution och människohandel (NMT).

I syfte att säkra stöd och skydd till utsatta ska Jämställdhetsmyndigheten, i den omfattning som myndigheten finner lämplig, även:

3. *fortsätta fördela medel till det nationella stödprogrammet som drivs av Plattformen Civila Sverige mot människohandel, samt det frivilliga återvändandeprogrammet för offer för människohandel som genomförs av International Organization for Migration (IOM).*

Jämställdhetsmyndigheten fick för uppdragets genomförande ursprungligen använda 20 500 000 kronor under 2023. I juni 2023 utökades anslaget därefter till 22 000 000 kronor (A2023/00924).

Rapportens disposition

I denna rapport redovisar vi genomförandet av uppdraget tillsammans med en bedömning av de resultat och effekter som arbetet lett till. Detta beskrivs i tre kapitel utifrån uppdragets delar om att stärka det förebyggande arbetet, att säkra stöd och skydd (genom kompetensstöd och förstärkning av regionkoordinatorerna) samt att fördela medel till det nationella stödprogrammet och det frivilliga återvändandeprogrammet. Rapporten följs därefter av en omvärldsbevakning gällande utvecklingen på området. Därefter presenteras en samlad analys och slutsatser med utgångspunkt i det arbete som genomförts under hela uppdragsperioden (2021-2023). Rapporten avslutas med rekommendationer för arbetet framåt avseende prostitution, sexuell exploatering av barn och människohandel för alla ändamål.

⁴ (A2022/00333)

⁵ (A2020/02655, A2020/02621)

⁶ (2021/02396, A2021/02318 (delvis))

ETT STÄRKT FÖREBYGGANDE ARBETE

Jämställdhetsmyndigheten har i uppdrag att stärka sitt förebyggande arbete på området. Arbetet sker på universell, selektiv och indikerad nivå. Under året har en stor satsning för att motverka efterfrågan på köp av sexuella tjänster lanserats. Arbetet har även omfattat utvecklingsseminarier, en utvärderingsstudie, ett flertal kampanjer, kunskapspublikationer och metodstöd.

Stor satsning på att motverka efterfrågan på köp av sexuella tjänster

Jämställdhetsmyndigheten har under året fortsatt att driva kunskaps- och metodutvecklingen framåt gällande det förebyggande arbetet mot sexuell exploatering, prostitution och människohandel för alla ändamål. Genom det förstärkta uppdraget har myndigheten kunnat utveckla ett mer långsiktigt och kunskapsbaserat arbete.

Utvärderade insatser mot efterfrågan saknas internationellt

Betydelsen av att arbeta förebyggande mot efterfrågan på 'köp av sexuella handlingar' och människohandel lyfts i ett flertal av de internationella styrdokumenterna. I Jämställdhetsmyndighetens litteraturöversikt *Att förebygga sexuell exploatering* från 2022 framkom att det helt saknas utvärderade insatser för att arbeta mot efterfrågan internationellt. Översikten visade även att det förebyggande arbetet mot sexuell

exploatering nästan uteslutande fokuserar på den som riskerar att utsättas. Till skillnad från det våldsförebyggande arbetet i stort saknades insatser på detta område riktade mot den som utövat våldet eller de åskådare som finns runtomkring.⁷ I den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor betonas samtidigt betydelsen av pojkar och mäns delaktighet. Strategin framhåller vikten av ett ”bredare och mer konstruktivt engagemang av män och pojkar än tidigare” samt en ”uppgörelse med normer som rättfärdigar våld”.⁸ Under hösten lanserade Jämställdhetsmyndigheten därför satsningen *Låt inte tystnaden tala*. Satsningen syftar till att främja samtycke, förebygga sexuell exploatering och motverka efterfrågan på ’köp av sexuella tjänster’.

Låt inte tystnaden tala – en kunskapsbaserad kampanj riktad till killar och män

Satsningen omfattar dels kampanjen *Låt inte tystnaden tala* riktad mot killar respektive män, dels ett kunskaps- och metodstöd till yrkesverksamma. Satsningen har genomförts i två spår, med kampanjmaterial och budskap som anpassats till två olika åldersgrupper - vuxna respektive unga. Kampanjen syftar till att stärka killar och män i att säga ifrån till vänner och kollegor som pratar om att exploatera andra sexuellt. har tagits fram och anpassats. Målgrupperna har även inkluderats i utvecklingsarbetet genom att både unga killar och vuxna män har gett feedback på kampanjens budskap och innehåll. Även pedagoger har involverats för att ge feedback på metodmaterialet till yrkesverksamma. Kampanjen adresserar påverkbara och forskningsbelagda riskfaktorer och har en tydlig interventionslogik.

Stort kampanjgenomslag med miljontals visningar i ett flertal kanaler samtidigt

Kampanjen lanserades på EU:s dag mot människohandel den 18 oktober och fick ett stort genomslag. Informationen riktades i huvudsak till killar och män och nådde ut genom parallella kanaler: ett flertal sociala medier, TV4 och biografier. Budskapet förstärktes på så sätt genom att återupprepas vid flera olika tillfällen. Totalt visades annonserna för unga i sociala medier närmare 6,6 miljoner gånger, medan annonserna till vuxna i sociala medier visades närmare 1 miljon gånger.⁹ Filmerna visades på Youtube, Snapchat, TikTok, Facebook och Instagram.¹⁰ Kampanjen användes därmed även som pilot för att testa nya annonseringskanaler för att få ut mer information till målgruppen unga. En stor

⁷ [Att förebygga sexuell exploatering | Jämställdhetsmyndigheten \(jamstalldhetsmyndigheten.se\)](#)

⁸ [Makt, mål och myndighet - feministisk politik för en jämställd framtid - Regeringen.se](#)

⁹ Då annonseringen skett i olika kanaler går det inte att veta om det rör sig om unika individer. Denna siffra är en sammanslagning av antalet unika visningar från respektive kanal.

¹⁰ Genom Instagram och Facebook nåddes 91 000 unika unga och 208 100 vuxna. Totalt visades filmerna 561 200 gånger. För att nå ut till unga bedömdes annonseringen behöva ske via delvis nya kanaler där målgruppen i huvudsak befinner sig. Myndigheten tog hjälp av en mediebyrå för att även nå ut genom TikTok och SnapChat. På Tiktok visades filmerna 113 300 gånger för 23 800 unika individer. Av de som började titta i minst två sekunder så såg närmare en fjärdedel klart filmen. Annonserna genererade 600 klick till landningssidan. Kampanjen blev inledningsvis avvisad eftersom den hade ordet ”sex” med i inläggstexten. Filmens tilltal bedömdes även vara för långsamt för kanalen. För att öka exponeringen flyttades kampanjen över till Snapchat, som bedömdes vara bättre lämpad för kampanjens innehåll. Kampanjtiden förlängdes också. På Snapchat visades annonsen 4,5 miljoner gånger och nådde 345 300 unika profiler. Filmerna annonserades även via Youtube under en månads och nådde 338 000 unga och 355 000 vuxna. Runt hälften valde att se klart på hela filmen, vilket tyder på att annonserna väckt intresse hos målgruppen.

andel av målgruppen valde att se klart på hela filmen, vilket tyder på att filmen väckt intresse.¹¹ Spridningen bedöms ha varit kostnadseffektiv och annonseringen har genererat höga visningsfrekvenser.

Kampanjfilmerna annonserades för 120 000 besökare på Filmstadens biografer.¹² Via TV4:s streamingtjänster nåddes 200 000 unika män i åldern 25-79 år.¹³ Från lanseringen den 18 oktober och fram till årsskiftet hade 2700 personer besökt kampanjsidan till unga och 900 hade besökt sidan till vuxna. Satsningen har även uppmärksammats i flera nyhetsmedier och ett flertal profiler med sammanlagt över 200 000 följare på sociala medier har självmant spridit kampanjen vidare i sina kanaler. Filmerna har även spridits och visats av andra myndighetsaktörer på konferenser under hösten.

Metodstöd till yrkesverksamma som möter barn och unga

Satsningen *Låt inte tystnaden tala* består även av ett kunskaps- och metodstöd till yrkesverksamma. För att öka genomslaget och öka kostnadseffektiviteten för materialet så utvecklades kampanjfilmerna för att även kunna användas i utbildningssammanhang. Filmen till unga kompletterades därför även med en pedagogisk handledning riktad till personer som arbetar med barn och unga. Handledningen erbjuder ett lektionsupplägg för att kunna prata om samtycke och sexuell exploatering med unga i högstadie- och gymnasieåldern. Upplägget utgår från ett åskådarperspektiv och syftar till att stärka unga i att våga säga ifrån och agera mot sexuell exploatering, samt att stötta vänner som utsatts eller som exploaterat andra. Till handledningen finns även en digital föreläsning som ger stöd i hur materialet kan användas i en grupp med unga. Det pedagogiska materialet har spridits till fritidsgårdar, ungdomsmottagningar och via utskick till samtliga av landets skolor. Drygt 4000 skolor nåddes av utskicket. Materialet innehåller även en utvärderingslänk som ger möjlighet för yrkesverksamma att ge feedback på materialet.

Stödmaterialet till yrkesverksamma har samlats och paketerats på webben. Under hösten hade sidan för yrkesverksamma fått 1300 besök. Materialet har lanserats genom webben, annonsering i sociala medier, nyhetsbrev och utskick till strategiska samverkanspartners. Satsningen har spridits vidare genom bland annat NCK, Länsstyrelser och SKR. Under 2024 kommer myndigheten även arbeta vidare med fortsatt spridning, implementering och uppföljning av satsningen.

Lansering av kunskapsöversikter om sexuell exploatering

Stödmaterialet omfattar även två kunskapspublikationer om sexuell exploatering av barn och unga: en kortfattad broschyr och en fördjupande kunskapsöversikt. Broschyren ger lättillgänglig och översiktlig information om vad alla som arbetar med ungdomar bör

¹¹ Filmerna sågs i sin helhet 122 300 gånger och av dessa så var 51 400 killar. Av de som började titta i minst två sekunder så såg 27 procent klart hela filmen, vilket bedöms vara höga siffror för den aktuella målgruppen. Drygt 20 000 unga valde även att klicka på annonsen.

¹² 32 800 besökare på filmer för unga män och 86 100 besökare på filmer för vuxna över 25 år. Annonseringsperiod 18 oktober – 7 november.

¹³ Annonseringen på TV4 nådde närmare 200 000 unika män i åldern 25-79 år. Dessa såg filmen i genomsnitt 2,46 gånger var. En majoritet såg kampanjfilmen på stor TV-skärm och 96 procent av visningarna har spelats klart från början till slut.

känna till om sexuell exploatering.¹⁴ Den fördjupade kunskapsöversikten är tänkt att utgöra ett stöd för den som ytterligare vill fördjupa sin kunskap om frågorna. Den riktar sig exempelvis till verksamhets- och metodutvecklare eller personer som ska utbilda i frågorna.¹⁵ Kunskapsöversikten är tänkt att utgöra den första i en serie av kunskapspublikationer gällande exploatering och människohandel för olika ändamål.

Utvärdering av verksamheter för köpare av sexuella tjänster (KAST)

Den nationella utvärderingen av landets verksamheter för köpare av sexuella tjänster (KAST) som påbörjades 2021 har löpt på. Myndigheten fortsätter att delfinansiera och samordna utvärderingen.

Utvärderingsstudien bidrar till verksamhetsutveckling

Under året har projektplanen reviderats och formerna för datainsamlingen har omarbetats för att generera högre svarsfrekvens och samtidigt bli hjälpsam för personalen i de aktuella verksamheterna. Från hösten 2023 sker datainsamlingen på plats i verksamheten via kortare pappersenkäter. Målet är att utveckla ett instrument som kan etableras som en del av ordinarie verksamhetsrutin, för att på så sätt möjliggöra långsiktig utvärdering över tid. De omarbetade formulären är även tänkta att kunna ge mervärde som samtalsunderlag direkt i behandlarens verksamhet. Nya formulär har utvecklats i nära samarbete med verksamheterna. Formulären har presenterats tillsammans med en manual för datainsamling och kodning. Manualen har anpassats med instruktioner för de verksamheter som ingår i utvärderingsstudien, såväl som för nystartade verksamheter som i framtiden vill använda formulären.

Studien förväntas bidra till ökad nationell likvärdighet och stöd vid nyetablering

Studien kommer beskriva behandlingsmetoderna och de självrapporterade, återfallsförebyggande effekterna vid etablerade mottagningar. Behandlingsmetoderna kommer dokumenteras via djupintervjuer med personal. Utöver detta kommer studien även titta på implementering och förutsättningar för uppstart av nya verksamheter riktade till målgruppen. Resultaten kommer därmed ge stöd kring behandlingsmetoder och effekter, såväl som stöd kring uppstart och implementering. Studien förväntas därmed kunna bidra till att ge stöd till nya kommuner som vill etablera verksamhet för målgruppen. Den förväntas även bidra till att stärka arbetet mot mer sammanhållna, likvärdiga och kvalitetssäkrade arbetssätt hos de verksamheter som arbetar med målgruppen.

Under året genomfördes ett internat för medverkande verksamheter, tillsammans med representanter från Jämställdhetsmyndigheten, Länsstyrelserna och FoU Väst. Fokus låg på marknadsföring och spridning, handledning samt erfarenhetsutbyten med Preventell. Jämställdhetsmyndigheten har även sammankallat en chefsträff för de verksamheter som ingår i studien, samt riktat en enkät till verksamheternas chefer i syfte att teckna en bild av utvecklingen på området.

¹⁴ [Sexuell exploatering - det här bör alla som arbetar med ungdomar veta](#)

¹⁵ [Sexuell exploatering av barn och unga - en fördjupad kunskapsöversikt för dig som vill förstå, förebygga och upptäcka sexuell exploatering](#)

Fortsatt utveckling och spridning av förebyggande insatser

Det utvecklingsarbete som möjliggjorts av de förstärkta medlen under 2021-2022 har fortlöpt under året. Fokus har legat på att sprida kampanjer och rapporter som tagits fram, samt att bidra till fortsatt utveckling och samordning.

Utvecklingsseminarier främjar samverkan kring förebyggande arbete

Under året har myndigheten arrangerat två heldagsseminarier för att främja utvecklingen av ett kunskapsbaserat förebyggande arbete mot sexuell exploatering. De interaktiva seminarierna arrangerades i Stockholm och Malmö.¹⁶ Sammanlagt samlades 69 deltagare från lokal, regional och nationell nivå. Deltagare representerade kommuner, civilsamhälle, hälso- och sjukvård och myndigheter. Vid seminarierna presenterades resultaten från litteraturoversikten *Att förebygga sexuell exploatering (2022:23)* som tagits fram inom ramen för uppdraget. Deltagarna bidrog sedan till att identifiera nuläge och luckor gällande metoder och kunskap i Sverige. Därefter arbetade deltagarna i tvärprofessionella grupper med att diskutera behov av fortsatt utveckling på området utifrån handboken *Inget att vänta på*. Deltagarna uppgav medelvärde 4 av 5 på frågan om hur användbar de upplevde att dagen varit för dem i deras arbete.¹⁷

Samtliga deltagare som deltog i utvärderingen såg behov av återkommande samverkan kring förebyggande arbete mot sexuell exploatering. Behov av samverkan uppgavs finnas på såväl regional som nationell nivå. Resultaten från tillfällena följes även upp tillsammans med medverkande Länsstyrelser i augusti. I november genomfördes en gemensam digital uppföljningsträff med 17 deltagare där frågan om behoven av samverkan fördjupades.

Stärkt samverkan och fortsatt spridning av Resekurage

Jämställdhetsmyndigheten återlanserar även kampanjen Resekurage tillsammans med Länsstyrelserna, Polismyndigheten, Ecpat Sverige och World Childhood Foundation. Vid en utvärdering av 2022-års kampanjarbete fanns en samsyn hos samverkansparterna kring att driva kampanjen vidare med bibehållet fokus på sexuell exploatering av barn utomlands. Samverkansmöten sker med samarbetsparter inför och efter lansering. För att tydliggöra samverkansstrukturen mellan de medverkande aktörerna har Jämställdhetsmyndigheten tagit fram en samverkansbeskrivning under året.

Inför lanseringen 2023 lades fokus på att höja kunskapen om att sexualbrott mot barn är undantaget från kravet på dubbelstraffbarhet. Målgruppen som ser kampanjen ska förstå gärningspersoner som begår sexuella övergrepp mot barn kan dömas i Sverige. Detta förväntas öka motivationen att tipsa polisen eller att anmäla misstankar i samband med resa. Kampanjen spreds via digitala skärmar på Polisens passexpeditioner, samt genom digitala annonstavlor på Arlandas terminal 5 i samband med jullovsresorna. Kampanjen spreds och annonserades även genom Facebook under december och januari. Totalt nåddes 1,1 miljoner konton. På grund av förändrade annonseringsvillkor hos Facebook riktades kampanjen endast till personer i Sverige.

¹⁶ Ett seminarium planerades även i Umeå, men detta fick ställas in på grund av för få deltagare.

¹⁷ Där 1 var 'inte alls användbar' och 5 var 'mycket användbar'

Ukrainasamordningen bidrar till stärkt förmåga hos nyckelaktörer

Den förstärkta samordningen med anledning av Rysslands invasion av Ukraina har fortlöpt. Samordningen har syftat till att upptäcka och förebygga exploatering av personer på flykt från Ukraina. Av de aktörer som ingått i både NMT och den förstärkta Ukrainasamverkan, uppger 85 procent att samordningen bidragit till att stärka deras egen och organisationens förmåga att hantera den ökade risken för exploatering av människor på flykt. Tre samordningsveckor har genomförts under året i syfte att utbyta aktuell information och lägesbilder. Genom att sammankalla myndigheter, regionkoordinatorer och civilsamhälle i olika mötesformer under samma vecka har de olika aktörernas bilder kunnat stämmas av mot varandra och regionala skillnader har kunnat identifieras. Under året framkom att risken att hamna i exploatering är som störst efter att man befunnit sig i landet ett par år. Samverkansaktörerna är eniga om att utsattheten bland individer från Ukraina är stor, men identifieringen är låg. Ett uppsökande arbete är därmed centralt. Samtidigt noteras en ökning av ukrainska medborgare i exploatering, speciellt kopplat till arbetskraftsexploatering.

Det tillfälliga forumet avslutades i oktober. Lärdomarna och framgångsfaktorererna av Ukrainasamverkan kommer integreras i översynen av den nationella samordningen i stort. De kortfattade lägesanalyser som släpptes under 2022 har uppfattats som hjälpsamma av yrkesverksamma. Formatet är därmed något NSPM kommer att utveckla vidare. Myndigheten planerar även att under 2024 permanenta samverkan med civilsamhället.

Kampanjen Before You go skapar interaktion i sociala medier

Under året har det även skett en fortsatt spridning av kampanjen *Before You Go* som lanserades första gången 2022. I kampanjen berättar landsmän om svensk arbetsmarknad och viktiga saker att tänka på inför att söka arbete i Sverige i syfte att förebygga exploatering. Kampanjen spreds via Facebook och Instagram under juli till december. Inläggen riktades till personer över 18 år, bosatta i Sverige och med språkställning på ukrainska, rumänska, bulgariska eller polska. Totalt nåddes 113 000 unika personer och kampanjen genererade ett högt intresse för interaktion. Inläggen genererade närmare 218 000 interaktioner, i första hand genom delningar och kommentarer, men även genom att personer sparade inläggen. Kampanjerna visade effektiv räckvidd och synlighet, vilket resulterade i högre exponering än förväntat för målgruppen.

INSATSER FÖR ATT SÄKRA SKYDD OCH STÖD FÖR UTSATTA

I uppdraget ingår att genomföra insatser för att säkra skydd och stöd till utsatta för sexuell exploatering, prostitution och människohandel. Detta sker bland annat i form av ökat kompetensstöd och förstärkning av regionkoordinatorerna. Myndigheten har under året även stärkt sin internationella och nationella samverkan.

Ökat kompetens- och metodstöd

Myndigheten har under året fortsatt att tillgängliggöra sitt kunskaps- och metodstöd, såväl som sitt informationsmaterial till utsatta. Det har bland annat skett genom ökad digitalisering och översättning av material till fler språk.

Den digitaliserade manualen får närmare hundra besök i veckan

I februari färdigställdes och lanserades en reviderad och digitaliserad version av *Manual vid misstanke mot människohandel*.¹⁸ Manualen har gjorts mer lättillgänglig genom att anpassas för interaktiv användning i webbläsare på mobil såväl som på dator. Manualen har även uppdaterats gällande de nya bestämmelserna om betänketid. Den omarbetade

¹⁸ [Manual vid misstanke om människohandel | NSPM \(jamstalldhetsmyndigheten.se\)](#)

manualen lanserades via sociala medier och på Forum Jämställdhet i februari. Den digitala manualen har under året haft närmare 4000 besök. Detta motsvarar närmare 100 besök i veckan (semesterveckorna borträknat).

En fördubbling av antalet deltagare som slutfört webbutbildning

Myndigheten har även uppdaterat sin webbutbildning om sexuell exploatering av barn, prostitution och människohandel. Under året har 1248 personer påbörjat utbildningen, varav 711 personer har slutfört. Det är mer än en fördubbling jämfört med året innan då 328 personer slutförde utbildningen. Det tyder på att kännedomen om utbildningen succesivt ökar hos yrkesverksamma. Ökningen har framför allt skett hos yrkesverksamma inom socialtjänst och statliga myndigheter. En majoritet av deltagarna kommer från kommun och socialtjänst, följt av statliga myndigheter. Webbutbildningen har även nått ut till personer inom civilsamhälle, lärosäten och privata företag. Dock är det fortsatt få personer från regioner som tagit del av utbildningen.

NSPM:s nya webbplats fyller ett tomrum och lockar fler besökare

I mars lanserades även en ny webbplats för NSPM.¹⁹ Webbplatsen är tänkt att utgöra ett kunskapsnav gällande prostitution och människohandel i Sverige. Webben riktar sig främst till yrkesverksamma, men även till allmänheten. Under året lanserades även en engelskspråkig webbplats. Genom att profilera NSPM med en egen webbplats blir informationen mer samlad och lättåtkomlig för den nationella samordningens målgrupper. I september hade antalet besökare ökat med 184 procent jämfört med myndighetens webbsidor om prostitution och människohandel under samma period året innan. Det höga och ökande antalet besökare tyder på att kunskapen är efterfrågad. Webbplatsen fyller ett tomrum och svarar upp mot ett behov av ett samlat kunskaps- och metodstöd gällande arbetet mot prostitution, sexuell exploatering och människohandel för alla ändamål. Totalt fick den nya webbplatsen 39 000 besök under året.

Nya publikationer och stor efterfrågan på informationsmaterial

Under året har myndigheten fortsatt att utveckla informationsmaterial för att underlätta regionkoordinatorernas arbete. En informationsbroschyr till yrkesverksamma lanserades i september. Broschyren med information till utsatta, eller personer i riskgrupp för att utsättas, som lanserades 2022 har även översatts till två nya språk: persiska och arabiska. Broschyren finns därmed publicerad på 12 språk. Broschyren kommer även publiceras på dari. Broschyren finns i digitalt såväl som tryckt format och har under året efterfrågats av bland annat regionkoordinatorer, Migrationsverket, Gränspoliserna, kommuner, civilsamhället och AKC:n. Efterfrågan på materialet har varit stor.

NSPM har under året släppt ett flertal publikationer som sammanställer och bidrar med ny kunskap på området. I samband med lanseringen av *Låt inte tystnaden tala* tog myndigheten fram en lättillgänglig kunskapsbroschyr²⁰ och en fördjupad kunskaps-

¹⁹ [Nationella samordningen mot prostitution och människohandel | NSPM \(jamstalldhetensmyndigheten.se\)](https://www.jamstalldhetensmyndigheten.se/nationella-samordningen-mot-prostitution-och-manniskohandel)

²⁰ [kunskapsstod-sexuell-exploatering-av-barn-och-unga-23-10-16 \(jamstalldhetensmyndigheten.se\)](https://www.jamstalldhetensmyndigheten.se/kunskapsstod-sexuell-exploatering-av-barn-och-unga-23-10-16)

översikt om sexuell exploatering av barn och unga²¹. I maj släpptes den årliga rapporten gällande regionkoordinatorernas statistik om människohandel och människoexploatering 2022.²² Ett flertal publikationer har även översatts till engelska och myndigheten tog fram en ny engelskspråkig broschyr om den svenska sexköpslagen.

Myndigheten har även gett två externa forskare i uppdrag att ta fram studier som tittar på framgångsfaktorer respektive utmaningar i den rättsliga prövningen av ärenden som rör människohandel för tvångsarbete respektive sexuella ändamål. Studierna rapporteras under 2024 och är tänkta att bidra med värdefull kunskap i syfte att kunna öka lagföringen för människohandel i Sverige.

Den första nationella konferensen om sexuell exploatering av barn och unga

I april arrangerades en nationell konferens i syfte att uppmärksamma och sprida kunskap om sexuell exploatering av barn. Arrangörer var Jämställdhetsmyndigheten tillsammans med civilsamhällesorganisationerna OKSE (Organisationerna mot kommersiell sexuell exploatering av barn), ChildX, Ellencentret och Novahuset. Konferensen riktade sig till yrkesverksamma och personer inom civilsamhället som möter barn. Under dagen samlades 230 personer från civilsamhälle, hälso- och sjukvård, skola, myndigheter och politiken för att utbyta kunskap och kraftsamla mot sexuell exploatering av barn. Hennes Majestät Drottning Silvia öppnade konferensen och jämställdhetsminister Paulina Brandberg talade under dagen. De som svarade på utvärderingen uppgav i genomsnitt 4,1 av 5 på frågan om konferensen gett dem relevanta kunskaper utifrån deras yrkesroll.

Fortsatta insatser för att stärka kompetensen om arbetskraftsexploatering

Jämställdhetsmyndigheten har under året bedrivit det internationella projektet CAPE III i samverkan med Östersjöstaternas råd (CBSS). Arbetet är en fortsättning på tidigare samverkansprojekt som drivits under fyra år. Projektet syftar till att kompetensutveckla och stötta relevanta myndigheter i arbetet mot människohandel för tvångsarbete. Under hösten arrangerades en workshop om effektiva metoder och åtgärder i arbetet. På workshopen medverkade internationella experter från föregångsländer. Deltagarna deltog i tvärprofessionella gruppdiskussioner kring hur arbetet mot människohandel och människoexploatering kan utvecklas inom AKC. Under dagen identifierades förbättringsförslag gällande både det operativa och det strategiska arbetet. Samtliga deltagare upplevde att workshopen var relevant för deras arbete inom myndighetssamverkan.

Jämställdhetsmyndigheten och CBSS arrangerade även en internationell konferens om arbetskraftsexploatering och människohandel för tvångsarbete. Konferensen samlade runt 200 nyckelaktörer från ett flertal europeiska länder. Under året har även två forskningsstudier om arbetskraftsexploatering inletts. Den ena studien undersöker rättsliga och institutionella hinder för åtal i Sverige, medan den andra är en komparativ studie mellan de nordiska länderna kring möjligheterna för utsatta att få tillgång till stöd och kompensation.

²¹ [sexuell-exploatering-av-barn-och-unga-en-fordjudad-kunskapsöversikt-23-10-17](https://www.jamstalldhetsmyndigheten.se/sexuell-exploatering-av-barn-och-unga-en-fordjudad-kunskapsöversikt-23-10-17) ([jamstalldhetsmyndigheten.se](https://www.jamstalldhetsmyndigheten.se))

²² [Regionkoordinatorernas statistik om människohandel och människoexploatering 2022](https://www.jamstalldhetsmyndigheten.se/regionkoordinatorernas-statistik-om-manniskohandel-och-manniskoexploatering-2022) | [Jämställdhetsmyndigheten \(jamstalldhetsmyndigheten.se\)](https://www.jamstalldhetsmyndigheten.se)

Förstärkt samverkan nationellt och internationellt

Prostitution och människohandel för alla ändamål är en komplex och gränsöverskridande brottslighet. Arbetet kräver därför samverkan både nationellt och internationellt. Myndigheten har under året utvecklat sin samverkan ytterligare.

Nationellt metodstödsteam (NMT) bidrar till informationsdelning

Det nationella metodstödsteamet (NMT) har fortsatt i sin befintliga form under året. Det finns ett stort engagemang och intresse för att ingå i nätverket. I dagsläget samlas mellan 40 och 60 deltagare från olika myndigheter vid träffarna. Förutom lägesrundor för att utbyta aktuella lägesrapporter från regionerna har nätverket under året även fyllt en viktig funktion i att både inhämta, och nå ut med, information till nyckelaktörer.

NMT sammankallades tre gånger under året, varav två träffar skedde fysiskt och en digitalt. Utöver lägesbilder har fokus under året legat på människohandel för kriminella ändamål, exposekonton och samverkan med statliga utredningar. Vid träffen i november genomfördes även en workshop tillsammans med organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) som syftade till att öka kunskapen om det förebyggande arbetet för att förhindra att ukrainska flyktingar utsätts för människohandel. OSSE har under året besökt 16 av sina medlemsländer för att prata om den aktuella situationen och ge verktyg för att förbättra det nationella arbetet. Workshopen baserades på de rekommendationer som OSSE utfärdade till sina medlemsländer i samband med krigsutbrottet 2022. Genom workshopen fick nätverkets medlemmar bidra till en gemensam beskrivning av svenska myndigheters arbete för att förebygga utsatthet hos migranter från Ukraina. Under 2024 kommer OSSE utfärda rekommendationer gällande Sveriges fortsatta arbete med målgruppen.

Den nationella samordningen ses över och utvecklas

Ett utvecklingsarbete för att se över den nationella samordningen har påbörjats under året. Översynen syftar till att se över befintliga samverkansforum, samt att inventera eventuella utvecklingsbehov gällande nya former för samverkan och samordning på området prostitution och människohandel för alla ändamål. Erfarenheter från den Ukrainasamverkan samt de utvecklingsseminarier om förebyggande arbete som genomförts inom ramen för uppdraget kommer integreras i översynen. En del i översynen är även att undersöka möjligheterna till att effektivisera och formalisera samverkansforumet NMT. Utvecklingsarbetet påbörjades under året och under våren genomfördes en enkät med forumets befintliga medlemmar.

84 procent av de svarande uppger att NMT bidragit till att de samverkar med andra aktörer i nätverket även mellan mötena. Särskilt uppskattat är föreläsningar och möjlighet till erfarenhetsutbyten. Kunskapsluckor finns framför allt gällande människohandel för organhandel och krigstjänst. Deltagarna uppger samtidigt att medverkan i lägre grad bidrar till faktisk metodutveckling, beslut och rutiner i den egna organisationen. De efterfrågar bland annat att nätverket i högre grad skulle kunna bidra till att synliggöra systemfel, utveckla metoder och etablera kontakt med aktörer i andra myndigheter. Resultaten kommer följas upp och fördjupas genom intervjuer med utvalda deltagare. Översynen kommer fortsätta under 2024.

Myndigheten samordnar fördjupat arbete mot exploatering inom bärindustrin

NSPM har tillsammans med flera andra aktörer även identifierat behov av fördjupad operativ samverkan och metodutveckling kring särskilt komplexa frågor i mindre forum. Ett pilotarbete har därför påbörjats och en ”task force” gällande exploatering av arbetstagare i bärindustrin har sammankallats i början av 2024. Jämställdhetsmyndigheten har bjudit in bland annat Migrationsverket, Arbetsmiljöverket, Polisen, Skatteverket, Åklagarmyndigheten och regionkoordinatorer i tre regioner. Syftet är att tillsammans kartlägga utmaningar och utveckla arbetet med att förebygga exploatering av utländska bärplockare. Även civilsamhällesaktörer och ämneskunniga kommer delta under första dagen för att ge en lägesbild av problemet och utmaningar som finns idag.

Jämställdhetsmyndigheten bidrar till stärkt internationell samverkan

Myndigheten har under året arbetat med att ta fram en internationell strategi för NSPM, i syfte att ytterligare utveckla sin samverkan och medverkan i internationella forum. I samband med Sveriges ordförandeskap i EU under våren ökade intresset för Sverige, vår lagstiftning och våra system. NSPM och Jämställdhetsmyndighetens generaldirektör medverkade på ett flertal arrangemang i samband med detta. NSPM har även regelbundet medverkat i internationella samverkansmöten med Regeringskansliet (UD, JÄM, polisensheten på Ju) och Polisens nationella rapportör för människohandel. Syftet med mötena är att utbyta information om pågående internationella processer och insatser kring människohandel. Den ökade samverkan har medfört en mer samordnad och strategisk medverkan i internationella forum. Jämställdhetsmyndigheten bidrar även i högre grad till att kommunicera det svenska systemet internationellt. Myndigheten har under året även stärkt sin internationella samverkan med nyckelaktörer inom människohandelsområdet ytterligare.

Under året har NSPM medverkat i Nordiska Ministerrådets människohandelsnätverk och sammankallat ett första möte efter pandemin med nätverket mot människohandel med barn. NSPM har även bidragit med sin expertkunskap i möten med Östersjöstaternas råds (CBSS) aktionsgrupp, i Europarådets möte för nationella samordnare, i OSSE:s årliga konferens om människohandel och på UNODCs årliga konferens med fokus på Palermoprotokollet. I samband med revideringen av EU:s människohandelsdirektiv, konsulterades NSPM som experter av Europaparlamentets huvudrapportör. NSPM skrev också ett remissvar om EU:s reviderade brottsofferdirektiv. Under hösten medverkade NSPM även som observatör och samordnare av det svenska teamet i samband med en omfattande europeisk simuleringsövning som arrangerades av CBSS och OSSE. Myndigheten har även bidragit med underlag till USA:s Department of States årliga rapport *Trafficking in persons* (TIP).

Stärkt myndighetssamverkan mot arbetslivskriminalitet

Jämställdhetsmyndigheten har inom ramen för uppdraget kunnat öka sin bemanning i myndighetssamverkan mot arbetslivskriminalitet. Detta både på nationell nivå, samt regionalt genom regionkoordinatorerna. Jämställdhetsmyndighetens medverkan i uppdraget om myndighetssamverkan mot arbetslivskriminalitet redovisas genom Arbetsmiljöverkets årsredovisning. Myndigheten har en central roll i att bistå med metodstöd och kompetensutveckling kring människohandel och människoexploatering.

Myndigheten är centrala för att bevaka brottsofferperspektivet och verka för att fler personer utsatta för arbetskraftsexploatering och människohandel för tvångsarbete upptäcks. Jämställdhetsmyndigheten medverkar med en representant i chefsnätverket, den nationella styrgruppen och i det nationella partsamrådet. Myndigheten har även deltagit i arbetsgrupper för att ta fram en gemensam nationell inriktning för hela uppdraget samt strategi för samråd med arbetsmarknadens parter. Dessa två produkter förväntas bidra till att det gemensamma arbetet uppnår större effekter och har liknande målbild över hela landet. Jämställdhetsmyndigheten har även medverkat i arbetet med ett gemensamt metodstöd för AKC. Under året har sammanställning och anpassning av efterfrågad information till utsatta arbetstagare påbörjats.

Det nya metodstödet ska även bidra till ett mer effektivt arbete mot människohandel och bemötande av utsatta personer. Jämställdhetsmyndighetens medverkan har varit avgörande för att ett kvalitativt material om människohandelsfrågan inkluderades i metodstödet. Myndigheten har under året även tagit fram en ny indikatorlista för identifiering av människohandel, samt stöttat övriga enskilda myndigheter i hur de kan bidra i arbetet mot människohandel. Myndigheten bistår även regionkoordinatorerna med expertkunskap inför deras deltagande i arbetet mot arbetslivskriminalitet.

Regionkoordinatorer mot prostitution och människohandel

Jämställdhetsmyndigheten samordnar även landets regionkoordinatorer mot prostitution och människohandel. De finns placerade i landets sju polisregioner och utgör i dagsläget en uppskattad och efterfrågad resurs både lokalt, regionalt och nationellt. Deras arbetsbelastning har ökat markant över tid och Jämställdhetsmyndigheten har sedan tidigare påtalat att funktionen kräver ytterligare utökning och långsiktighet genom permanentad finansiering.

Tillfällig förstärkning genom kommunala medel

Genom förstärkt finansiering inom nuvarande uppdrag kunde en utökning av regionkoordinatorerna ske under 2021 och 2022.²³ Det finns nu 17 regionkoordinatorer placerade på 10 orter i alla Sveriges sju polisregioner. Genom det förstärkta uppdraget har den utökade bemanningen kunnat behållas på samma nivå under 2023. Någon ytterligare förstärkning till regionerna genom riktade statliga medel har dock inte kunnat ske, trots att omfattande behov identifierats. Trots det har tillfälliga förstärkningar varit möjliga i region Väst då Länsstyrelsen i Halland har kunnat tillskjuta medel. Behoven i region Syd är stora och under våren 2024 sker en förstärkning i form av en regionkoordinator i Växjö samt ytterligare en i Malmö. Denna förstärkning har finansierats genom medel från Malmö Stad och Växjö kommun.

Myndigheten lyfter arbetsmiljöfrågor och bidrar med kompetensutveckling

Samordningen av regionkoordinatorerna har under året i huvudsak fokuserat på att stötta dem i deras uppdrag och underlätta deras arbetssituation. Jämställdhetsmyndigheten har under det gångna året prioriterat att underlätta regionkoordinatorernas kompetenshöjande uppdrag genom att färdigställa ett flertal efterfrågade informationsmaterial. Vid de fyra

²³ Se redogörelse i tidigare delrapporter av uppdraget. Jämställdhetsmyndigheten [2022:12](#) samt [2023:3](#)

samordningsmöten som genomförs årligen har Jämställdhetsmyndigheten fokuserat på att stärka regionkoordinatorerna i deras roll genom att erbjuda kompetensutveckling baserad på deras uttryckta behov. Vid flertalet tillfällen har frågor om AKC och arbetsplatsinspektioner adresserats specifikt. Under året har myndigheten erbjudit medieträning samt arrangerat en heldagsworkshop om sekundär traumatisering och stress. Medieträning har efterfrågats under en längre tid och är av stor vikt då antalet medieframträdanden kan förväntas öka i samband med upprättandet av AKC:n och medverkan vid arbetsplatsinspektioner. Myndigheten har även genomfört nationella samråd med regionkoordinatorernas chefer, arrangerat regionala uppföljningsmöten och arbetat med att utveckla avtalsprocesser. Under året arrangerades även en workshop med fokus på regionkoordinatorernas arbetsituation, arbetsmiljö och funktionen i stort. Arbetet förväntas leda vidare till en mer omfattande översyn av regionkoordinatorfunktionen under 2024.

Regionkoordinatorerna är avgörande för arbetet mot människohandel

Regionkoordinatorerna är centrala för samverkan mellan polis och socialtjänst, samt för att identifiera och erbjuda stöd och skydd till offer för människohandel. De arbetar operativt med information, konsultation och koordinering i individärenden, samtidigt som de bidrar strategiskt med sin expertkunskap i nätverk och utvecklingsarbete. De bidrar även i hög grad med utbildning och kompetens- och metodstöd till yrkesverksamma kring sexuell exploatering, prostitution och människohandel för alla ändamål. Sedan 2018 är de en viktig resurs i arbetet mot arbetslivskriminalitet. De är enda kontaktpunkt för ansökningar till återvändandeprogrammet (ÅMP). De har även blivit centrala för socialnämndernas möjlighet att ansöka om betänketid gällande offer för människohandel. Genom sin statistikföring bidrar de till att ge en samlad bild av människohandelsområdet i Sverige. Ett flertal centrala aktörer och utredningar lyfter fram betydelsen av regionkoordinatorerna, något som diskuteras vidare under *Regionkoordinatorerna är avgörande för arbetet mot människohandel*.

Arbetet mot arbetskraftsexploatering ökar arbetsbelastningen

Arbetet mot arbetskraftsexploatering har intensifierats markant det senaste året, då center mot arbetslivskriminalitet (AKC) nu upprättats i samtliga polisregioner. Uppdraget har tagit mycket av regionkoordinatorernas tid i anspråk under 2023. Regionkoordinatorerna medverkar i arbetet på AKC som både operativ och strategisk resurs. De deltar även på myndighetsgemensamma arbetsplatsinspektioner inom hela den aktuella regionen, vilket innebär resor över stora geografiska områden. Regionkoordinatorernas deltagande i AKC:s strategiska forum har samtidigt gett möjligheten att sprida kunskapen om risken för exploatering och göra perspektivet till en integrerad del av AKC. I vissa regioner har perspektivet i viss utsträckning varit med och påverkat urvalet av objekt till inspektioner. Samtidigt påtalar regionkoordinatorer i andra regioner att frågan om människohandel och människoexploatering inte blir uppmärksammas om inte regionkoordinatorerna frekvent påminner om detta. En majoritet av regionerna ser en tydlig ökning av antalet identifierade offer för arbetskraftsexploatering under året.

Även resultaten från de myndighetsgemensamma arbetsplatsinspektionerna visar att det nästan uteslutande är när regionkoordinatorerna deltar på arbetsplatsinspektioner som brottsoffer utsatta för människohandel eller människoexploatering upptäcks.

Samtidigt är regionkoordinatorerna få till antalet och har endast möjlighet att medverka på en bråkdel av alla myndighetsgemensamma arbetsplatsinspektioner. Regionkoordinatorerna är en unik funktion som växlar mellan att arbeta strategiskt och operativt. Det gör de bland annat genom att tillhandahålla konsultation och utbildning till yrkesverksamma, samtidigt som de stöttar utsatta brottsoffer i individärenden. Komplexiteten i uppdraget har under senare år ökat ytterligare i samband med utökade arbetsuppgifter kopplade till arbetskraftsexploatering. I arbetsbeskrivningen som regionkoordinator ingår nu även ”att delta i myndighetsgemensamt arbete mot exploatering och människohandel i arbetslivet på regional nivå”. Uppdragets innehåll och omfattning förändras löpande i samband med att de nu ingår i myndighetssamverkan mot arbetslivskriminalitet och AKC. Detta har ökat arbetsbelastningen för funktionen och kan på sikt leda till att arbetet mot sexuell exploatering och andra exploateringsformer tvingas minska. Denna analys utvecklas ytterligare under *Regionkoordinatorerna är avgörande för arbetet mot människohandel*.

Allt fler utsatta för arbetskraftsexploatering identifieras

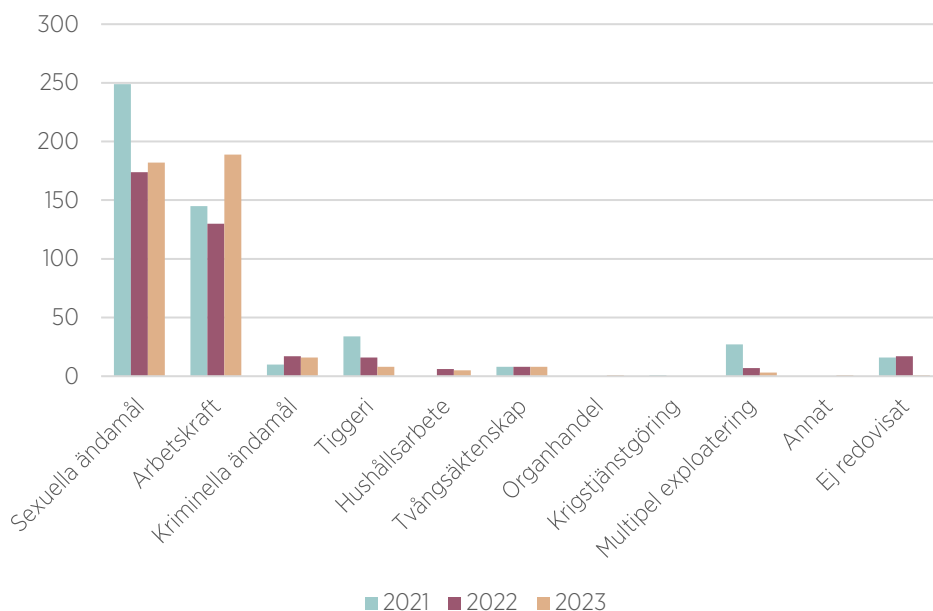
I maj 2023 släpptes den årliga rapporten gällande regionkoordinatorernas statistik om människohandel och människoexploatering 2022.²⁴ Under de senaste sex åren har antalet identifierade individer varierat mellan cirka 300 och 500 per år. Under 2022 fick regionkoordinatorerna kännedom om totalt 375 personer (276 av vuxna, 54 barn och 45 med okänd ålder) som antogs varit utsatta för människohandel eller människoexploatering.²⁵ En majoritet hade exploaterats för sexuella ändamål (174 personer) följt av arbetskraft (130 personer). Det framkom även att allt fler vuxna män identifieras, samt att mindre vanliga exploateringsformer ökar. Preliminära siffror för 2023 visar att antalet fall som kommit till regionkoordinatorernas kännedom ökat något till 414 (247 kvinnor, 160 män, 2 med annan könsidentitet och 5 okänt kön). Av dessa var 374 personer vuxna, 35 var barn och 5 hade okänd ålder. Den preliminära statistiken för 2023 visar även att arbetskraft för första gången varit den vanligaste exploateringsformen som upptäckts, följt av sexuell exploatering. En fördjupad analys av denna utveckling och statistiken för 2023 presenteras i en separat rapport under våren 2024. I regionkoordinatorernas årsrapporter lyfter dock flera fram att antalet utsatta för arbetskraftsexploatering under året varit fler än antalet som identifierats i sexuell exploatering. Ökningen förklaras delvis genom det fördjupade arbetet mot arbetslivskriminalitet, tillsammans med kunskapshöjande insatser mot andra myndigheter.

²⁴ [Regionkoordinatorernas Statistik Om Människohandel Och Människoexploatering 2022 \(6\).pdf](#)

²⁵ Varav 181 kvinnor, 93 män och 2 med annan könsidentitet, 31 flickor och 23 pojkar. 45 ärenden registrerades med okänd ålder (11 kvinnor, 23 män och 11 okänt kön).

Regionkoordinatorernas statistik om människohandel och människoexploatering*

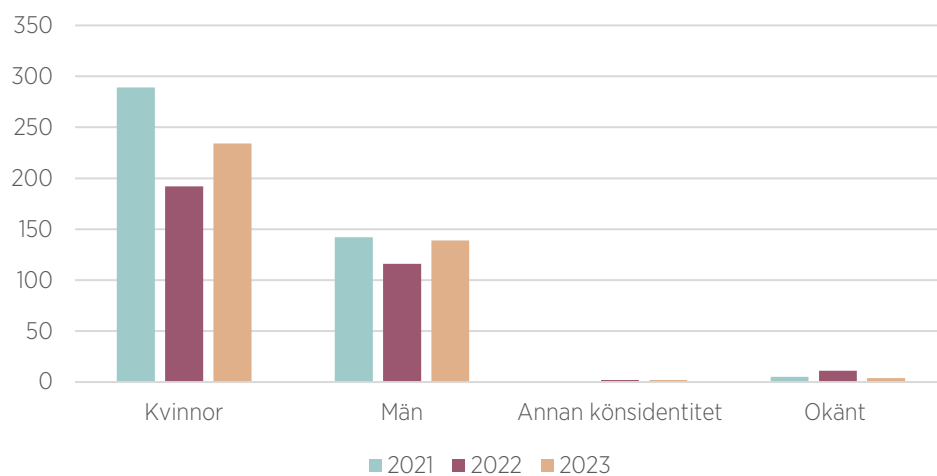
Figur 1. Exploateringsform

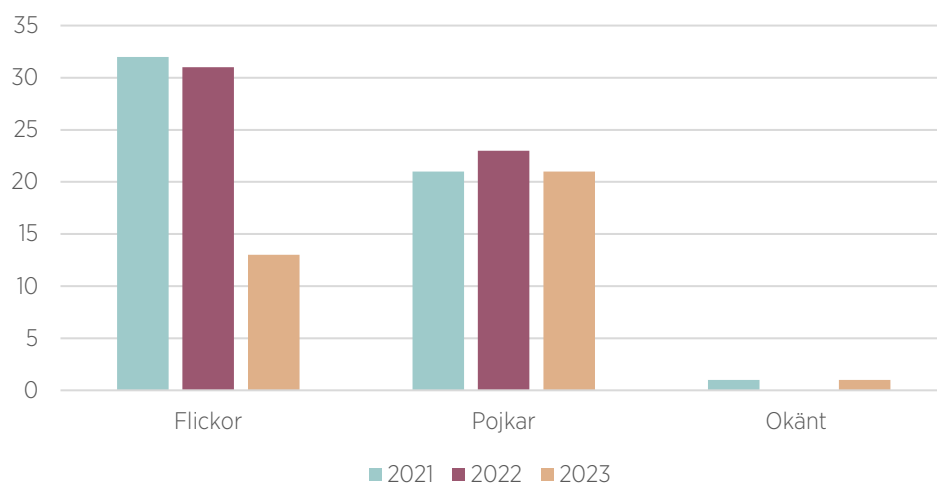
Tabell 1. Exploateringsform	2021	2022	2023
Sexuella ändamål	249	174	182
Arbetskraft	145	130	189
Kriminella ändamål	10	17	16
Tiggeri	34	16	8
Hushållsarbete	0	6	5
Tvångsäktenskap	8	8	8
Organhandel			1
Krigstjänstgöring	1		
Multipel exploatering	27	7	3
Annat			1
Ej redovisat	16	17	1
Totalt	490	375	414

* Statistiken för 2023 är preliminär. Slutgiltig statistik och en mer omfattande analys släpps i en separat rapport våren 2024. Ett ärende registreras i statistiken om regionkoordinatorerna gör bedömningen att det finns anledning att anta att personen utsatts för människohandel eller människoexploatering. Det finns ingen aktör i Sverige som har mandat att formellt fastslå att en person varit utsatt för människohandel, utöver en rättsprocess. Personerna bakom de ärenden som presenteras här har ofta kommit till regionkoordinatorernas kännedom genom andra myndigheter eller civilsamhället, men även genom regionkoordinatorernas egna operativa arbete."

Figur 2. **Antal vuxna som har identifierats**

Figur 3. **Antal barn som har identifierats**

Tabell 2. Antal som identifierats	2021	2022	2023
<i>Vuxna</i>			
Kvinnor	289	192	234
Män	142	116	139
Annan könsidentitet		2	2
Okänt	5	11	4
<i>Barn*</i>			
Flickor	32	31	13
Pojkar	21	23	21
Okänt	1		1
Totalt	490	375	414

Regionkoordinatorernas arbete sker i lokal och regional samverkan

Stora resurser har under året lagts på arbetet mot arbetslivskriminalitet. Samtidigt beskriver ett flertal regioner hur Polisens arbete mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål har minskat under 2023. Detta påverkar i hög grad regionkoordinatorernas arbete. I flera regioner har Polisens arbete mot sexuell exploatering prioriterats ned med anledning av ett ökat fokus på annan grov organiserad brottslighet och gängkriminalitet, samtidigt som flera specialiserade människohandelsgrupper avvecklats. Detta utvecklas närmare under *Otillräckligt stöd och skydd*. Ett omfattande arbete gällande exploatering på thaimassagesalonger har dock genomförts i samverkan med Polis i ett flertal regioner. I bland annat Stockholm och Bergslagen finns pågående projekt för att angripa problematiken.

Utvecklingsarbete med utgångspunkt i regionala utmaningar

Regionkoordinatorerna bidrar även i utvecklingsarbete med utgångspunkt i regional problematik. I region Nord har de bland annat arbetat med intensifierad samverkan med kommuner inför bärsäsongen. Tillsammans med Polisen och fackföreningar har de även påbörjat arbete med att utveckla insatser i förebyggande syfte mot etablerings- och industrisatsningarna i regionen. I region Syd drivs projektet *Stad för stad* i Lunds kommun som syftar till att staden i egen regi, ska kunna bära frågorna kring prostitution och människohandel och utveckla samverkan inom staden. I region Öst ingår regionkoordinatorerna i ett forskningsprojekt som ska utveckla omhändertagande vid sexuellt våld. I Bergslagen pågår riktat arbete mot problematiken i fjällområdet Idre/Sälen där olika former av exploatering uppmärksammas i anslutning till byggsatsningar. I region Väst pågår en omfattande samverkan tillsammans med besöksnäringen. I Mitt redovisas bland annat arbete riktat mot så kallade ”illegala boplatser” där potentiella brottsoffer för människohandel och människoexploatering kan identifieras.

Efterfrågan på kompetenshöjande insatser ökar

Regionkoordinatorerna konstaterar att kunskapen i hög grad varierar bland målgrupper de möter och att stora kunskapsbrister finns på många håll. De noterar samtidigt ett ständigt ökande intresse för föreläsningar och utbildningar. Både riktat till myndigheter, kommunala aktörer och allmänheten. Antalet samverkans- och föreläsningsförfrågningar ökar. I region Mitt har regionkoordinatorerna genomfört kommunbesök hos alla kommuner i regionen. I region Väst har regionkoordinatorerna, tillsammans med Länsstyrelsen i Halland, påbörjat arbetet med att utbilda behandlare inom den ordinarie öppenvården i samtliga Hallands kommuner. Utbildningsinsatserna uppges samtidigt ge resultat. I Region Väst uppges antalet inkomna ärenden från Migrationsverket ha ökat kraftigt, vilket antas bero på de utbildningsinsatser som gjorts för förvarets personal. Regionkoordinatorerna har även genomfört kunskapshöjande insatser och spridit information riktat mot socialnämnder gällande deras möjlighet att ansöka om betänketid.

FÖRDELA MEDEL TILL STÖDPROGRAM

Myndigheten har i uppdrag att fortsätta fördela medel till det nationella stödprogrammet (NSP) och det frivilliga återvändandeprogrammet för offer för människohandel (ÅMP). Under året har betydligt fler brottsoffer identifierats och beviljats stöd jämfört med föregående år, samtidigt som uppföljningsrutinerna utvecklats.

Utökad finansiering av de båda stödprogrammen under året

Genom Europarådets konvention om bekämpande av människohandel har Sverige förbundit sig att hjälpa brottsoffren med deras fysiska, psykiska och sociala återhämtning.²⁶ Både ÅMP och NSP har kommit i kontakt med betydligt fler stödsökande än vad de prognosticerat för under året. Båda stödprogrammen har därmed tvingats inkomma med kompletterande ansökningar under året eftersom den ursprungliga finansieringen inte räckt till. Jämställdhetsmyndigheten har därefter fått utöka finansieringen till såväl NSP som ÅMP för att kunna svara upp mot de behov som funnits. Innehållet, finansieringsmodellerna och rutinerna för de båda stödprogrammen

²⁶ [Europarådets konvention om bekämpande av människohandel \(regeringen.se\)](#)

är i första hand inte anpassade till att stora grupper av utsatta identifieras vid samma tillfälle. I takt med att arbetet mot arbetslivskriminalitet skalas upp bedöms dock antalet ärenden gällande människoexploatering och människohandel för tvångsarbete att öka. Detta diskuteras vidare under *Otillräckligt stöd och skydd*.

Återvändandeprogrammet för offer för människohandel (ÅMP)

Jämställdhetsmyndigheten finansierar inom ramen för uppdraget det frivilliga återvändandeprogrammet för offer för människohandel (ÅMP) som drivs av FN-organet International Organisation for Migration (IOM). Under 2023 finansierades programmet med 3,96 miljoner kronor, jämfört med 4,3 miljoner 2022 och 3,9 miljoner 2021. Programmets finansiering är svår att förutsäga då den är beroende av antalet personer som söker stödinsatser, samt hur mycket medel IOM har möjlighet att föra över från föregående projektperiod. Den årliga finansieringen täcker inte endast personer som ansökt om tillträde till programmet under innevarande år, utan även deltagare som antagits till programmet tidigare år men som fortfarande har en pågående stödinsats.

Genom myndighetens finansiering har IOM kunnat erbjuda stöd till offer för människohandel, säkra personella resurser för att administrera återvändanden och ge rådgivning till regionkoordinatorer, svenska myndigheter och civilsamhällsorganisationer. Återvändandestödet syftar till att skapa förutsättningar för att utsatta personer ska kunna lämna prostitution eller annan exploatering, minimera riskerna för att de åter hamnar i människohandel vid hemkomsten, samt minska det mänskliga lidandet och öka känslan av trygghet och säkerhet.

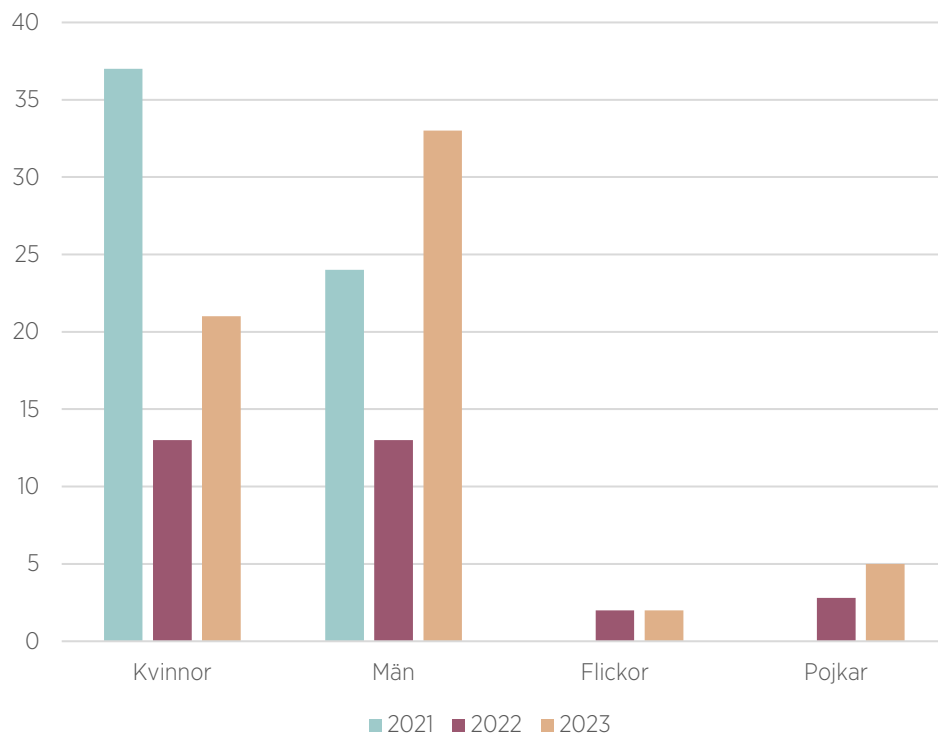
En fördubbling av antalet brottsoffer som beviljats tillträde till ÅMP

Under året har 61 nya personer fått tillträde till programmet och därigenom erbjudits stöd till återvändande och återintegrering. Av dessa var 21 kvinnor, 33 män, 2 flickor och 5 pojkar. Det innebär att antalet nya stödsökande mer än fördubblats jämfört med 2022 då totalt 30 individer beviljades tillträde till programmet. De stödsökande har främst utsatts för arbetskraftsexploatering (39 personer) följt av sexuell exploatering (12 personer). Ett fåtal personer har även exploaterats för att begå kriminella handlingar (två personer), hushållsarbete (en person) samt multipel exploatering (en person exploaterad i både hushållsarbete och för sexuella ändamål). Två personer var medföljande familjemedlemmar och fyra personer var medföljande barn.

En övervägande majoritet av arbetskraftsexploateringen skedde inom skogsbruk och bärplockning (37 personer), men exploatering förekom även inom jordbruk, fiskeri, livsmedelsberedning och djurhållning. En majoritet av de som exploateras kom från Thailand (34 personer), följt av Honduras (5), Colombia (3), Mauritius (3), Nigeria (3, varav 1 återvände till Spanien) och Uganda (2, återvände till Grekland). Det förekom även ett ärende vardera från följande länder: Belarus, Bulgarien, El Salvador, Moldavien, Peru, Polen, Rumänien, Senegal, Vietnam, Venezuela (återvände till Spanien) samt Brasilien (återvände till Spanien).

Antal personer som beviljats stödinsatser genom det frivilliga återvändandeprogrammet för offer för människohandel (ÅMP)

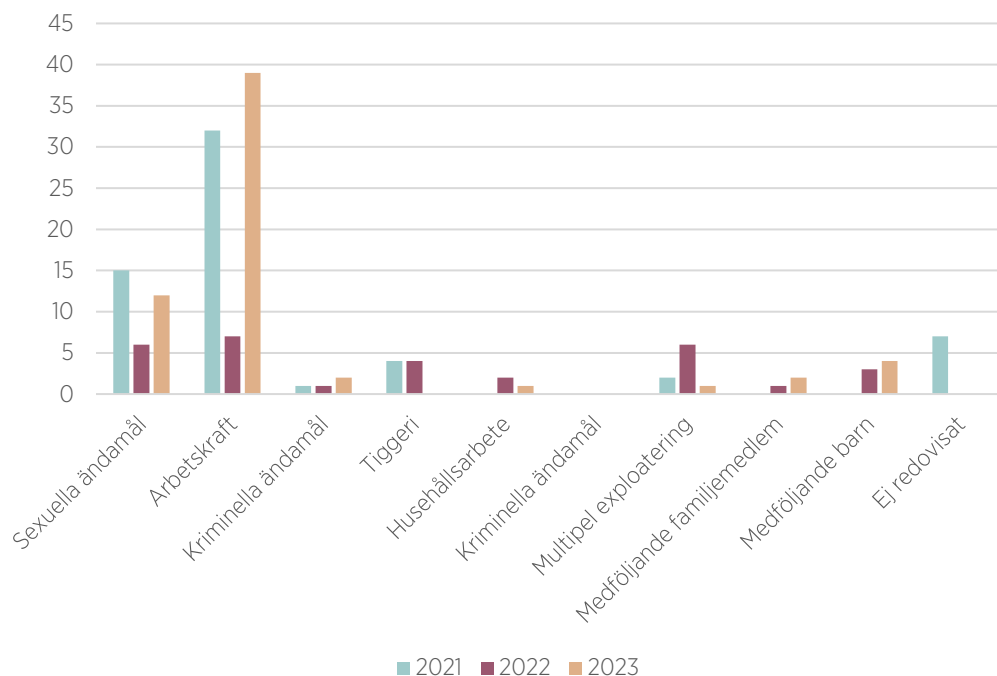
Figur 4. Antal som beviljats stöd

Tabell 3. Antal som beviljats stöd	2021*	2022	2023
Vuxna			
Kvinnor	37	13	21
Män	24	13	33
Barn			
Flickor		2	2
Pojkar		5	5
Totalt	61	30	61

* Statistiken från 2021 inkluderar även barn.

Figur 5. **Exploateringsform**

Tabell 4. Exploateringsform	2021	2022	2023
Sexuella ändamål	15	6	12
Arbetskraft	32	7	39
Kriminella ändamål	1	1	2
Tiggeri	4	4	
Hushållsarbete		2	1
Multipel exploatering	2	6	1
Medföljande familjemedlem		1	2
Medföljande barn		3	4
Ej redovisat	7		
Totalt	61	30	61

Stora ärenden med exploatering inom bärbranschen medför utmaningar

Behoven för ÅMP är svåra att förutse, då de är beroende av hur många utsatta individer som identifieras. Vid flera tillfällen de senaste åren har stora ärenden kommit in till ÅMP, där ett stort antal utsatta exploaterats systematiskt vid ett och samma tillfälle. Under 2023 hanterades bland annat ett ärende där en stor grupp personer från Thailand som exploaterats inom bärplockning identifierades i region Nord. Endast ett fåtal av

dessa valde att stanna kvar i Sverige för att delta i en rättsprocess, medan övriga personer snabbt ville återvända till Thailand. Deras resa tillbaka skedde endast några dagar efter att de identifierades. Ansökningsprocessen till ÅMP slutfördes därefter efter deras återvändande till Thailand. Att en så stor grupp individer ansöker om tillträde till programmet samtidigt medför en mängd svårigheter. Detta diskuteras vidare under *Otillräckligt stöd och skydd*. Jämställdhetsmyndigheten fick utöka finansieringen med 900 000 kronor för att säkerställa att det skulle finnas tillräckliga medel i programmet fram till nästa projektperiods start.

Utvecklade uppföljningsrutiner leder till kunskap om programmets resultat

Jämställdhetsmyndigheten har stärkt dialogen med IOM kring återrapportering och uppföljning. Myndigheten har därigenom fått en bättre inblick gällande förutsättningar för den praktiska implementeringen av ÅMP i olika återvändandeländer. Detta ger i sin tur bättre möjligheter att utveckla programmets utformning inför 2024. Det utökade uppföljningsarbete som påbörjades 2022 har bidragit till att IOM nu följer upp stödmottagarnas perspektiv på stödet och stödprogrammets framgång bedöms i varje enskilt ärende. Uppföljningen visar att de flesta mottagare under föregående år varit nöjda, men att nöjdheten även påverkas av vilka förväntningar stödmottagaren hade på ÅMP från början. Det är därmed av stor vikt att ge en så omfattande och korrekt bild som möjligt av ÅMP till potentiella stödmottagare, så att dessa kan ta informerade beslut om huruvida de vill ingå i programmet. Under året har därför ett nytt informationsmaterial om ÅMP tagits fram av IOM i samverkan med Jämställdhetsmyndigheten och regionkoordinatorerna. IOM har även tagit fram nya ansökningshandlingar vilka kommer underlätta ansökningsförfarandet och kräva mindre arbetstid för IOM och regionkoordinatorerna. Det nya informationsmaterialet och ansökningshandlingarna kommer vara en hjälp i att ge en korrekt bild till stödmottagarna om vad ÅMP innebär.

Jämställdhetsmyndighetens samordning leder till utvecklade riktlinjer

Migrationsverkets rättsavdelning har även ändrat i sina riktlinjer till följd av det samverkansmöte Jämställdhetsmyndigheten anordnade med IOM, regionkoordinatorerna, Utrikesdepartementet och Migrationsverket under föregående år. De nya riktlinjerna säger att det numer finns utrymme att förlänga tidsfristen för en persons utresa ur Sverige om personen ingår i ÅMP, vilket ger bättre förutsättningar att planera ett bra återvändande och stöd. Tidigare har det varit mycket korta tidsfrister för utresa ur Sverige för personer som fått utvisningsbeslut, vilket negativt påverkat möjligheterna för IOM att planera ett bra stödmottagande i hemlandet.

Det nationella stödprogrammet (NSP)

Jämställdhetsmyndigheten har även i uppdrag att fördela medel till det Nationella stödprogrammet (NSP) som drivs av Plattformen Civila Sverige mot människohandel.

Antalet utsatta som beviljas stöd fortsätter att öka över tid

Under 2023 beviljades det nationella stödprogrammet inledningsvis finansiering om 2,7 miljoner kronor. I september 2023 inkom en förfrågan om förstärkt finansiering med anledning av att fler stödsökande tillkommit i stödprogrammet, jämfört med tidigare år.

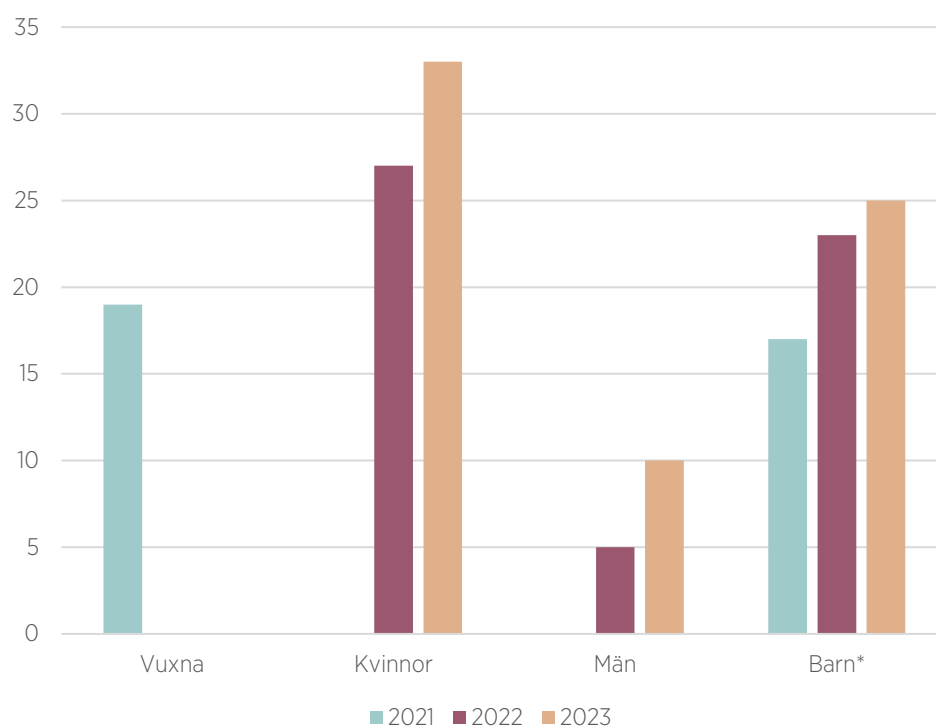
Sammanlagt beviljades det nationella stödprogrammet 3,2 miljoner kronor under 2023, jämfört med 2,5 miljoner kronor 2022 och drygt 2 miljoner kronor 2021.

Antalet utsatta personer som beviljas stöd genom NSP fortsätter att öka stadigt. Under året har 68 personer fått stöd genom NSP, jämfört med 55 personer år 2022 och 36 personer år 2021. Av dessa 68 personer var 33 kvinnor, 10 män och 25 barn²⁷. En majoritet av kvinnorna som beviljats stöd genom programmet har varit utsatta för sexuell exploatering (72 procent), följt av arbetskraftsexploatering (12 procent). Fem personer har varit utsatta för multipel exploatering genom båda dessa exploateringsformer (16 procent). Av männen hade en majoritet utsatts för arbetskraftsexploatering (80 procent). En man hade exploaterats sexuellt och en man hade tvingats att begå brott.

Av de barn som beviljats stöd genom programmet befann sig 9 på skyddat boende, varav ett barn själv varit utsatt.²⁸ Sju barn har omfattats av NSP-insatser utanför skyddat boende och 9 barn har beviljats stöd i hemlandet.

Antal personer som beviljats stödinsatser genom det Nationella stödprogrammet (NSP)

Figur 6. Antal som beviljats stöd

*Statistiken gällande barn redovisas inte könsuppdelad av NSP.

²⁷ Statistiken gällande barn redovisades inte könsuppdelad av Plattformen Civila Sverige mot människohandel

²⁸ En pojke utsatt för sexuell exploatering.

Tabell 5. Exploateringsform	2021	2022	2023
Sexuella ändamål	15	23	25
Kvinnor			24
Män			1
Arbetskraft	2	6	12
Kvinnor			4
Män			8
Kriminella ändamål		1	1
Kvinnor			0
Män			1
Multipel exploatering	2	2	5
Kvinnor			5
Män			0
Totalt	19	32	43

Statistiken började redovisas könsuppdelad först 2023.

Antalet stödsökande personer från Ukraina har ökat

De två största nationaliteterna bland de stödsökande 2023 var Nigeria och Ukraina. Under året har Plattformen Civila Sverige mot Människohandel noterat en ökning av antalet personer från Ukraina i programmet. Övriga stödmottagare kommer från Afghanistan, Albanien, Bangladesh, Colombia, Elfenbenskusten, Ghana, Kenya, Kurdistan, Liberia, Marocko, Moldavien, Nicaragua, Pakistan, Peru, Schweiz, Sierra Leone, Spanien, Sverige, Syrien, Tadjikistan, Tanzania, Uganda och Venezuela.

Ramarna gällande finansieringen av NSP har förtydligats

Under året har Jämställdhetsmyndigheten genomfört samverkansmöten med Plattformen och arbetat med att förtydliga villkoren för stödets användning. Ramarna för det nationella stödprogrammet (NSP) utarbetades ursprungligen i samverkan mellan Plattformen Civila Sverige mot Människohandel och Länsstyrelsen i Stockholm. Enligt den ursprungliga programbeskrivningen ska stödprogrammet bevilja stödinsatser bestående av max 30 dagar viloperiod, max 90 dagar integrationsperiod samt möjlighet att få specifika stödinsatser. Under de senaste åren har programmet dock i allt högre grad beviljat stödinsatser under fler dagar än vad som initialt angavs när NSP togs fram. I samband med avtalsskrivningen 2023 genomfördes därför ett förtydligande i enlighet med stödprogrammets utformning.

NSP bedömer att det stöd som erbjuds inte är tillräckligt

Enligt det nationella stödprogrammets egen bedömning är det stöd som kan bekostas genom socialtjänst, eller genom finansieringen via Jämställdhetsmyndigheten, många

gångar otillräckligt. Plattformen Civila Sverige mot Människohandel påtalar att flera boenden under året uppmärksammat att 3–4 månader tillgängligt skydd och stöd är otillräckligt i arbetet med målgruppen. Med en förutbestämd tidsbegränsning om maximalt fyra månader uppges många offer för människohandel inte våga tacka ja till att lämna exploateringen. De boenden som haft möjlighet har i stället fått använda egna medel för att kunna erbjuda personen skydd och stöd efter 90 dagar. I sin återrapportering till Jämställdhetsmyndigheten understryker Plattformen de omfattande behoven hos den del av målgruppen som behövt långsiktigt stöd på skyddat boende längre än 120 dagar. Det uppges nästan uteslutande handla om personer som varit utsatta för sexuell exploatering och omfattande våld, vilket många gånger resulterat i traumatisering och starkt påverkat allmäntillstånd.

NSP fortsätter utvecklingsarbete med ökad tillgänglighet och barnperspektiv

Under året har en ny aktör blivit del av NSP: Safe Havens Traffickingcenter i Stockholm. Centret är ett komplement till de skyddade boendena inom programmet. De erbjuder rättighetsbaserat juridiskt och socialt stöd för personer som redan har ett tryggt boende. De kan erbjuda punktinsatser och integrationsstöd. Boenden inom NSP saknas fortfarande i region Bergslagen, Nord och Öst. NSP har som mål att det ska finnas minst ett certifierat boende i varje region. I dagsläget saknas även boendeplatser för personer med aktiv beroendeproblematik, män och unga vuxna i komplex utsatthet. Plattformen Civila Sverige mot Människohandel har under året haft erfarenhetsutbyten i syfte att kartlägga behoven hos barn och unga som utsätts för människohandel genom att tvingas begå brott. Under 2023 har Plattformen även drivit ett utvecklingsarbete kopplat till barn samt formulär och rutiner.²⁹

²⁹ Se separat återrapportering. ALLM 2022/403.

OMVÄRLDSBEVAKNING

Problemen med prostitution och människohandel är komplexa och omfattande. Händelser i omvärlden avspeglas tydligt i brottsligheten och myndigheten har i tidigare rapporter identifierat särskilda riskområden. Myndigheten genomför löpande omvärldsbevakning genom både internationell och nationell samverkan. I detta kapitel presenteras identifierade förändringar i brottsligheten och förändringar gällande utvecklingen av arbetet på området.

Tidigare riskområden kvarstår

I den delrapport som myndigheten publicerade förra året (delrapporten *Ett fortsatt starkt arbete mot prostitution och människohandel 2022 (2023:3)*) konstateras att problemen med sexuell exploatering av barn, prostitution och människohandel för alla ändamål är komplexa och omfattande. De utgör ett allvarligt hot mot de mänskliga rättigheterna. Myndigheten konstaterade att utsattheten är omfattande hos de som exploateras sexuellt och att det på flera håll sker ett cyniskt utnyttjande av utländska arbetstagare på svensk arbetsmarknad. Fyra omvärldshändelser som påverkat brottsligheten lyftes särskilt: kriget i Ukraina, de stora industrisatsningarna i norra Sverige, den digitala utvecklingen och efterdyningarna av coronapandemin. Pågående lagstiftningsåtgärder förväntas även påverka brottsutvecklingen på sikt.

Exploaterings uttryck förändras ständigt

I detta avsnitt presenteras några av de trender och tendenser som Jämställdhetsmyndigheten fångat upp i rollen som nationella samordnare av arbetet mot prostitution och människohandel. Frågorna har även fått stort utrymme i media under året.

Rekrytering av unga till gängkriminella miljöer

Frågan om kopplingen mellan gängkriminalitet och människohandel har uppmärksammats både nationellt och internationellt under året. Människohandel för kriminella ändamål lyftes som tema på NMT i mars. Frågan bedömdes vara angelägen, samtidigt som få aktörer hade arbetat med ärenden gällande denna exploateringsform. Människohandelslagstiftningen har i låg grad tillämpats då barn rekryteras in i gäng och organiserad brottslighet, samt vid inhemsk exploatering. Flera polisregioner rapporterar dock om fall där barn utnyttjas av gängkriminella för att begå narkotika- och vapenbrott, stölder och rån. Polismyndigheten ser detta som en typ av människoexploatering där rekryteringen av barn ofta följer samma mönster.³⁰ Under året har våldsvågen och dödsskjutningarna med koppling till gängkriminella sammanhang haft stort fokus. Trots att det ofta rör sig om unga barn som tvingats eller ”groomats” in i kriminella sammanhang så saknas ofta människohandelsperspektivet så väl som barnrättsperspektivet. Jämställdhetsmyndigheten ser därför behov av att öka kunskapen om människohandel och exploatering i denna kontext.

³⁰ [Människohandel Lägesrapport 21](#)

Under hösten släppte Brottsförebyggande rådet rapporten *Barn och unga i kriminella nätverk* som konstaterar att ”de strategier som används för att involvera barn och unga i kriminella nätverk liknar i vissa avseenden grooming för sexuella ändamål och människohandel”.³¹ Frågan om människohandel för kriminella ändamål är i hög grad aktuell även i internationella forum. Under året har frågan adresserats av både FN:s kontor för narkotikakontroll och förebyggande av brott (UNODC), Östersjöstaternas råd (CBSS) och Europarådet. I januari 2024 kom en fällande dom i Frankrike i det så kallade ”Trocaderofallet” där sex personer dömdes för grov människohandel med minderåriga. Detta efter att de lurat in ensamkommande pojkar från Marocko i drogmissbruk, för att därefter tvinga dem att begå olika typer av brott.³² I Sverige finns ännu inga exempel på där prövningen av människohandel för kriminella ändamål lett till fällande dom.

Sexuell exploatering av tjejer förekommer i gängkriminella miljöer

I Västra Götaland har yrkesverksamma även uppmärksammat utsattheten för sexuell exploatering bland flickor och kvinnor som befinner sig i gängkriminella miljöer. Gängkriminella uppges i hög grad utnyttja kvinnor i prostitution. Det förekommer även att gängkriminella individer säljer kvinnor och unga tjejer till varandra för sexuella handlingar, som betalningsmedel eller som återbetalning av en skuld.³³ Socialförvaltningen Nordost i Göteborg har gjort en förstudie kring tjejers utsatthet i gängmiljö. Förstudien är en del av ett metodutvecklingsprojekt för att bättre nå tjejerna och sätta in rätt insatser. I förstudien har man samlat forskning på området som bland annat visar att tjejer i gängmiljö löper stor risk för att utsättas för sexuell exploatering av gängmedlemmar.³⁴ Under senare år har samma problematik uppmärksamats och beforskats i England, där de under flera år drivit ett arbete kring flickor och kvinnor som befinner sig i gängkriminella miljöer där de även exploateras sexuellt.³⁵ I december 2023 släppte även OSSE en rapport om kvinnors roll i organiserad brottslighet. Där framkommer bland annat att sexuellt och känslomässigt våld och exploatering spelar en viktig roll i rekryteringen av kvinnor. Även i dessa kontexter förekommer det så kallade ”lover-boy-syndromet” som innebär att flickan eller kvinnan lockas in i en kärleksrelation för att därefter exploateras sexuellt eller för kriminella ändamål.³⁶

Omfattande exploatering av kvinnor på thaimassagesalonger

Under året har särskild uppmärksamhet riktats mot exploatering av kvinnor i prostitution på oseriösa thaimassagesalonger. Polisen har genom det tvååriga pilotprojektet

³¹ [Barn och unga i kriminella nätverk Rapport 2023 13 \(bra.se\)](#)

³² https://www.lemonde.fr/en/m-le-mag/article/2023/12/19/take-this-pill-it-ll-help-you-steal-and-you-ll-have-money-the-child-trafficking-web-behind-the-petty-thieves-of-paris-trocadero_6357690_117.html

³³ Prostitution, människohandel och sexuell exploatering i Göteborg. Stadsledningskontoret Göteborg Stad. 2023.

³⁴ Socialförvaltning Nordost, En blind fläck. Tjejer och gängkriminalitet – en ESF-finansierad förstudierapport, Göteborg 2022.

³⁵ [Academic staff : LSBU People Finder, Integrated Gangs and Exploitation Unit \(IGXU\) | Westminster City Council](#)

³⁶ [Understanding the role of women in organized crime \(OSSE, 2023\)](#)

Människohandel bedrivit ett omfattande arbete med att upptäcka exploatering på massagesalonger.³⁷ Den samlade bedömningen är att prostitution förekommer på upp till 80 procent av landets 2000 thaimassagesalonger. De kvinnor som exploateras sexuellt på dessa salonger kan många gånger vara utsatta för multipel exploatering, exempelvis genom att även utsättas för människoexploatering eller människohandel för tvångsarbete. Många salonger uppges användas som täckmantel för allvarlig kriminalitet med fokus på prostitutionsverksamhet, men också för ekonomisk brottslighet, utpressning, penningtvätt, olaga spelverksamheter och drog- och narkotikaförsäljning. För att motverka en fortsatt expansion av oseriösa massagesalonger och förebygga människohandel för sexuella ändamål, koppleri och 'köp av sexuell tjänst' föreslår Polismyndigheten att det bör införas tillståndsplikt för etablering och drift av massagesalonger.³⁸

Nya kanaler möjliggör sexuell exploatering av barn och unga

Den sexuella exploateringen av unga genom digitala plattformar och sugardejting fortsätter att belysas. Frågan om gråzoner och gränsförskjutningar kopplat till sexuell exploatering blir särskilt tydlig på den digitala arenan. Under året har ett flertal dokumentärer och reportage om Onlyfans, sugardejting och porrbiografer sänts på Sveriges Radio³⁹ och Sveriges television, SVT.⁴⁰ Även plattformar som möjliggör försäljning av egenproducerat sexuell material har debatterats i media. Mediebevakningen kan både antas bidra till att öka medvetenheten om sexuell exploatering hos allmänheten, samtidigt den riskerar bidra till en gränsförskjutning och en normalisering av sexuell exploatering.

Barnrättsorganisationen Ecpat har under året släppt rapporter om bland annat sexuell utpressning av barn i ekonomiskt syfte⁴¹, med särskilt fokus på pojkars utsatthet, om barns utsatthet på exposekonton⁴² samt om barns utsatthet för sexualbrott och vilka strategier de har för att skydda sig⁴³. Att samhällets insatser för att skydda barn och unga mot sexuell exploatering behöver stärkas framgår även av de tre statliga utredningar som presenterats under hösten 2023.⁴⁴

³⁷ ["Varför tog ni just oss? Alla håller ju på med det!"](#)

³⁸ ["Varför tog ni just oss? Alla håller ju på med det!"](#)

³⁹ [Porrexplosionen på Onlyfans – Ewelina säljer porr från vardagsrummet | Del 1/3 19 september 2023 - P1 Dokumentär: Miniserie | Sveriges Radio](#), [Porrbiografen – Ner i mörkret | Del 1/2 24 november 2023 - P1 Dokumentär | Sveriges Radio](#)

⁴⁰ [Köp mina trossor | SVT Play](#), [Pornfluencers | SVT Play](#)

⁴¹ [Da-tog-hon-en-screen-och-allt-borjade_2023.pdf \(ecpat.se\)](#)

⁴² [Ecpat_Exposerapport_2023_uppslag_low.pdf](#)

⁴³ [Rapport-Brottsutsatthet_2023.pdf \(ecpat.se\)](#)

⁴⁴ [Ut ur utsatthet - Regeringen.se](#), [Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften - våldsutsatthet som behöver synliggöras, Volym 1, SOU 2023:98 \(regeringen.se\)](#), [Ett starkare straffrättsligt skydd - Regeringen.se](#)

Återkommande exploatering av arbetstagare inom bärindustrin

Exploateringen av arbetstagare inom den svenska bärindustrin fortsätter. Under 2023 inkom återigen ett stort ärende i polisregion Nord. Denna gång rörde det sig om 42 arbetstagare från Thailand. Ärendet innebar att finansieringen av ÅMP fick utökas för att möjliggöra stöd till återvändande för brottsoffren. Frågan har även uppmärksammats i ett flertal medier under året. I november vittnade två av de utnyttjade bärplockarna om sina erfarenheter vid FN:s organ för mänskliga rättigheter.⁴⁵ Att exploatering gång på gång förekommer inom bärindustrin visar på behovet av ett intensifierat utvecklingsarbete. Under 2022 initierade UD och thailändska ambassaden möten med Jämställdhetsmyndigheten och andra relevanta myndigheter. Under 2023 gjorde Migrationsverket en analys av myndighetens egen hantering av arbetstillstånd för bärplockare under åren 2009-2022 som presenterades i en rapport.⁴⁶ Inför 2024 har Jämställdhetsmyndigheten bjudit in ett flertal myndigheter till en metodworkshop ("task force"). Detta i syfte att stärka myndighetssamverkan i frågan och tillsammans utveckla arbetssätt med att förebygga exploatering av utländska bärplockare.

Arbetet mot exploatering förutsätter att frågan prioriteras

För att utsatta ska identifieras krävs att myndigheter bedriver ett aktivt uppsökande arbete. Endast en mycket liten andel av de som tros vara utsatta identifieras, inte minst barn och unga. Det väcks få åtal och lagföringsstatistiken är låg jämfört med många andra länder. Samtidigt finns goda exempel på utvecklingsarbete som bedrivs på området inom myndigheter, såväl som på kommunal och regional nivå.

Antal ärenden rörande 'köp av sexuell tjänst' varierar kraftigt över tid

I Polismyndighetens årsredovisning för 2022 lyfter myndigheten fram att 'köp av sexuell tjänst' är en brottskategori som upptäcks genom aktivt polisarbete och uppsökande verksamhet. Mellan 2021 och 2022 minskade antalet ärenden gällande 'köp av sexuell tjänst' med 30 procent.⁴⁷ Åklagarmyndigheten lyfter i sin tur fram att antalet inkomna brottsmisstankar gällande 'köp av sexuell tjänst' till stor del styrs av omfattningen av Polismyndighetens insatser och tillslag. Från 2021 till 2022 minskade därmed även antalet personer som lagförts för 'köp av sexuella tjänster' med 24 procent.⁴⁸ BRÅ:s preliminära statistik för 2023 visar dock att antalet anmälningar därefter ökat igen under 2023. Under året genomfördes bland annat omfattande satsningar mot thaimassagebranschen. Ökningen av antalet anmälningar gällande köp av sexuella tjänster ses dock enbart i polisregion Stockholm och Syd. I övriga regioner har antalet anmälningar i stället minskat kraftigt de senaste åren. Att Polisen gör insatser mot köp av sexuella tjänster behöver heller inte innebära att människohandelsbrott upptäcks eller utreds.

⁴⁵ [Problemen med bärbranschen lyfts i FN-forum - DN.se](#)

⁴⁶ [Migrationsverket motverkar utnyttjandet av thailändska bärplockare - Migrationsverket](#)

⁴⁷ <https://polisen.se/siteassets/dokument/polisens-arsredovisning/polismyndighetens-arsredovisning-2022.pdf>

⁴⁸ [Åklagarmyndighetens årsredovisning 2022 \(aklagare.se\)](#)

Få åtal och fällande domar gällande människohandel

Under åren 2018-2023 har antalet anmälningar gällande människohandel legat mellan 140 och 276 per år. I brottsstatistiken framgår dock inte vem som initierat anmälan, om det till exempel är baserat på en anmälan från Migrationsverket eller ett resultat av polisens eget uppsökande arbete. Samtidigt är det ytterst få brottsmisstankars som leder till åtal och fällande dom. Människohandelsärenden är komplexa och kräver såväl resurser som kompetens. Offer för människohandel räknas heller inte som ”särskilt utsatta brottsoffer” inom polisen, utan det är numera endast barn som exploateras sexuellt som ingår i kategorin.⁴⁹ Sverige uppvisar fortfarande få åtal och fällande domar för människohandel jämfört med många andra länder. Exempelvis lagfördes inga personer för människohandel under 2022. Detta kan jämföras med exempelvis Belgien, där 103 personer dömdes för människohandel år 2020. Lagföringsstatistiken för Sverige 2023 är ännu inte publicerad, men under året kom bland annat en dom gällande människoexploatering av au-pairer och en människohandelsdom kopplad till tvångsäktenskap⁵⁰. GRETA uppmanar än en gång Sverige att agera för att säkerställa att människohandelsfall utreds och åtalas mer effektivt, samt att de leder till fällande domar som medför ”proportionerliga och avskräckande sanktioner”. För att komma åt dessa brister har Jämställdhetsmyndigheten under året initierat två forskningsstudier som tittar på framgångsfaktorer och utmaningar i arbetet med den rättsliga tillämpningen av människohandelslagstiftningen. Studierna rör sexuella ändamål respektive tvångsarbete. Studierna kommer publiceras under våren 2024.

Oklarheter kring hur ersättningen i samband med exploatering ska hanteras

En ny dom i Europadomstolen från november slår fast att brottsoffer som tvingats till prostitution ska ha rätt till den ersättning som exploateringen generat. Domen fastställer att offer för människohandel ska kunna ansöka om ekonomisk kompensation från den som exploaterat dem.⁵¹ Detta innebär ny praxis på området. Hur ersättningen i samband med sexuell exploatering ska hanteras har även debatterats i Sverige under året. Detta utifrån att Skatteverket riktlinjer fastställer att inkomster som genereras genom prostitution i dagsläget ska beskattas, samtidigt det utgör en brottslig handling att betala för en sexuell tjänst. I utredningen *Ut ur utsatthet* föreslås därför att en särskild utredning bör tillsättas för att se över frågan om beskattning av inkomster från prostitution.⁵² Jämställdhetsmyndigheten välkomnar tillsättningen av en sådan utredning. Myndighetens omfattningskartläggning från 2021 visade även att det förekommer att sexuellt

⁴⁹ [Människohandel för sexuella och andra ändamål. Lägesrapport 24.](#)

⁵⁰ Det framgår enligt statistik från BRÅ att antalet brottsmisstankar om människohandel och människoexploatering har ökat mellan 2022 och 2023. Det krävs dock ytterligare uppgifter, t ex lagföringsstatistik, för att närmare kunna analysera utvecklingen kopplat till polisens arbete.

⁵¹ [European Court of Human Rights affirms the right of victims of sex trafficking to seek compensation from their traffickers in respect of lost earnings - Action against Trafficking in Human Beings \(coe.int\)](#)

⁵² [Ut ur utsatthet \(regeringen.se\)](#)

exploaterade kvinnor som vill ha hjälp att lämna prostitutionen nekas försörjningsstöd med hänvisning till att hon redan ”har en inkomst”.⁵³

Fortsatt få ansökningar om betänketid gällande offer för människohandel

Sedan augusti 2022 har socialnämnderna, utöver förundersökningsledare, getts möjligheten att ansöka om betänketid gällande offer för människohandel. Under 2023 beviljades 22 personer (14 kvinnor och 8 män) betänketid, jämfört med 20 personer (12 kvinnor och 8 män) året innan. Under 2023 var socialnämnd sökande i 10 av fallen, jämfört med 5 fall året innan då lagstiftningsändringen trädde i kraft. Under 2023 kom en majoritet av socialnämndernas ansökningar från regionkoordinatorer (7 av 10). Förändringen i lagstiftningen gällande betänketid välkomnas av GRETA, men de riktar samtidigt kritik mot att antalet beviljade uppehållstillstånd för betänketid är få.⁵⁴ I dagsläget är medföljande barn heller inte berättigade uppehållstillstånd i form av betänketid.

GRETA uppmanar Sverige att genomföra fler åtgärder för att säkerställa att det ansöks om, och beviljas, betänketid för samtliga offer för människohandel som saknar uppehållstillstånd i Sverige.⁵⁵ GRETA uppmanar även återigen Sverige att verka för att offer för människohandel fullt ut beviljas rätt till tillfälliga uppehållstillstånd med hänvisning till deras personliga situation, även i de fall de inte är förmögna att samarbeta med rättsväsendet.⁵⁶ Även utredningen om exit-program för personer i prostitution föreslår ett tillägg i 5 kap. 15 § utlänningslagen.⁵⁷

Hanteringen av betänketid påverkar nationella stödprogrammet

Under året har arbetet med att implementera lagändringen gällande betänketid pågått. Plattformen Civila Sverige mot Människohandel lyfter till Jämställdhetsmyndigheten att detta tycks gå i olika takt i olika kommuner. Plattformen har under året noterat potentiella offer för människohandel som sökt stöd från NSP och som har behov av akut skydd, men där socialnämnden inte sökt betänketid för dem. Osäkerheter i hur uppdraget ska genomföras och hur annan relevant lagstiftning ska förstås uppges ha lett till att stödsökande haft varierande tillgång till uppehållstillstånd för betänketid. Jämställdhetsmyndigheten har under året även fått liknande svårigheter bekräftade av regionkoordinatorerna.

⁵³ [Prostitution och människohandel 2021:23 | Jämställdhetsmyndigheten \(jamstalldhetsmyndigheten.se\)](https://jamstalldhetsmyndigheten.se)

⁵⁴ <https://rm.coe.int/greta-evaluation-report-on-sweden-third-evaluation-round-thematic-focu/1680acf80b>

⁵⁵ Efter GRETA:s granskning har Jämställdhetsmyndigheten och Socialstyrelsen har i uppdrag att stödja socialnämnderna i användandet av betänketid. Bland annat genom faktablad, presentationer, webinarium och webbinformation. Uppdraget slutredovisades i mars 2024.

⁵⁶ <https://rm.coe.int/greta-evaluation-report-on-sweden-third-evaluation-round-thematic-focu/1680acf80b>

⁵⁷ Utredningen föreslår att det införs en möjlighet för socialnämnden att ansöka om ett tidsbegränsat uppehållstillstånd (minst sex månader med möjlighet till förlängning upp till två år) för en utlänning, om det behövs för att en individuell plan för att lämna utnyttjande i sexuell exploatering, prostitution eller människohandel för sexuella ändamål ska kunna upprättas och genomföras.

Under 2023 har åtta vuxna omfattats av skydd och stöd i 30 dagar (motsvarande betänketiden) genom NSP. Dessa insatser har enligt Plattformen beviljats efter fördröjningar i myndigheternas agerande, för att den aktuella kommunen inte velat ansöka om betänketid, samt i fall där det funnits en stark rädsla för socialtjänsten hos den stödsökande. I de två fall som rör män i arbetskraftsexploatering uppges personerna ha nekats insats motsvarande betänketid av socialtjänsten.

Under 2023 har Socialstyrelsen och Jämställdhetsmyndigheten inom ramen för ett regeringsuppdrag genomfört kunskapshöjande insatser om betänketiden, men Jämställdhetsmyndigheten bedömer att ytterligare kunskapshöjande insatser krävs för att säkerställa att lagen implementeras.

Skyddet för barn utsatta för exploatering eller människohandel brister

Redan i rapporten *Barn i människohandel* (2019:6) påtalade Jämställdhetsmyndigheten att kunskapen behöver utvecklas gällande situationen för barn i människohandel. Kunskapen bedöms vara särskilt låg gällande situationen för barn som är medföljande till offer för människohandel.⁵⁸ Det är en målgrupp som, i likhet med barn som upplever våld i nära relationer, behöver uppmärksammas och få sina individuella behov tillgodosedda. Det är också barn som själva kan vara utsatta för våld och omsorgsbrist. De medföljande barnen har inte heller rätt till betänketid i samband med att deras vårdnadshavare beviljas betänketid.⁵⁹ Det är även ovanligt att barn som själva misstänks vara utsatta för sexuell exploatering eller människohandel remitteras till Barnahus. Jämställdhetsmyndigheten har sedan tidigare även konstaterat brister i kunskap, stöd och insatser gällande barn och unga utsatta för sexuell exploatering och människohandel i kombination med hedersrelaterat våld och förtryck.⁶⁰

BRÅ konstaterar att våldtäktslagstiftningen sällan prövas i fall där barn mellan 15 och 17 år utnyttjats genom köp av sexuell handling. Detta trots att det ofta rör sig om allvarliga sexuella utnyttjanden där den målsägande befunnit sig i en särskilt utsatt situation. BRÅ menar att lagstiftningen i större utsträckning bör kunna prövas, samt att försvårande omständigheter i samband med utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling mot barn bör beaktas⁶¹. I utredningen *Ett starkare straffrättsligt skydd* förslås lagstiftningsändringar i syfte att skydda barn och unga mot sexuell exploatering och övergrepp. Utredningen konstaterar bland annat att det straffrättsliga skyddet för barn i åldern 15–17 år behöver stärkas. Barnets förmåga att värna sin sexuella integritet kan exempelvis begränsas av sårbarhet på grund av exempelvis psykisk ohälsa eller när det finns en bristande balans i maktförhållandet mellan parterna. De föreslår även att det straffrättsliga skyddet för unga som utsätts digitalt behöver stärkas och föreslår även att ”sexuella tjänster” som utförs på distans bör kriminaliseras.⁶² Utredningen *Sexuellt*

⁵⁸ [Barn i människohandel \(2019:6\) | Jämställdhetsmyndigheten \(jamstalldhetsmyndigheten.se\)](#)

⁵⁹ [Barn i människohandel \(2019:6\) | Jämställdhetsmyndigheten \(jamstalldhetsmyndigheten.se\)](#)

⁶⁰ [Brister i kunskap, stöd och insatser \(2022:21\) | Jämställdhetsmyndigheten \(jamstalldhetsmyndigheten.se\)](#)

⁶¹ [Utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling - En uppföljning av lagens tillämpning \(bra.se\)](#)

⁶² [Ett starkare straffrättsligt skydd - mot sexuella kränkningar, bedrägerier i vissa fall och brott med hatmotiv avseende kön. SOU 2023:80 \(regeringen.se\)](#)

utnyttjande i pornografiska syften föreslår även att stödet för barn att ta ner bilder och filmer och från internet bör permanentas och tillförsäkras en långsiktig finansiering, samt att ett motsvarande stöd för vuxna bör utvecklas.⁶³

Flera utvecklingsprojekt gällande uppsökande arbete av barn och unga

Regionkoordinatorerna har under de senaste åren genomfört en mängd föreläsningar och satsningar kopplade till sexuell exploatering av unga. Flera regioner har bedrivit utvecklingsprojekt gällande uppsökande arbete av barn och unga som exploateras sexuellt via exempelvis sugardejtingsidor. Samtidigt finns ett stort behov av fortsatt utveckling av det uppsökande arbetet av målgruppen tillsammans med polisen. Inom Nationella operativa avdelningen på Polisen pågår sedan flera år ett utvecklingsarbete gällande metodstöd för uppsökande arbete av unga som exploateras sexuellt. Detta metodstöd har dock ännu inte lanserats. I ett flertal regioner lyfter regionkoordinatorerna även fram hur ungdomsmottagningar och elevhälsa utvecklar sitt arbete med ökad upptäckt av ungas sexuella riskutsatthet och erfarenheter av sexuell exploatering. I region Nord har SEXIT införts i allt fler verksamheter och även i region Bergslagen noteras en stor efterfrågan kring hur verktyget ska kunna implementeras inom elevhälsan. Regionkoordinatorer och Länsstyrelser har på olika sätt varit ett stöd i utvecklingsarbetet genom att exempelvis delta på samverkansmöten och utbildningar.

Utvecklingsarbete pågår i flera kommuner

De lokala och regionala skillnaderna i arbetet med prostitution och människohandel för alla ändamål är stora. Hur arbetet drivs och samordnas ser olika ut i de olika regionerna. Förutsättningarna skiljer sig därmed kraftigt åt. I vissa län saknas forum eller nätverk för arbetet kring prostitution helt, medan Länsstyrelserna i andra län driver ett aktivt arbete med frågorna. Medan vissa kommuner fortfarande uppger att de aldrig kommer i kontakt med personer utsatta för sexuell exploatering så har flera kommuner under senare år valt att initiera utvecklingsprojekt på området. Regionkoordinatorernas årsrapporter visar att lokalt och regionalt utvecklingsarbete pågår på en mängd platser i landet. Bland annat pågår arbete med att undersöka möjligheterna att starta upp verksamhet för utsatta i prostitution såväl som för ”köpare av sexuella tjänster” i ett flertal kommuner. I vissa regioner noterar regionkoordinatorerna även en positiv utveckling, där antalet personer som söker stöd ökar i de kommuner där det finns tydligt riktade verksamheter till de aktuella målgrupperna.

⁶³ [Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften - Regeringen.se](#)

ANALYS OCH SLUTSATSER

Det förstärka uppdraget har bidragit till att stärka den nationella samordningen på området, främja kompetens- och metodutveckling och skapa ökad långsiktighet. Regionkoordinatorerna blir en alltmer avgörande funktion för Sveriges arbete mot prostitution och människohandel. Samtidigt konstaterar NSPM att få brottsoffer identifieras och att lagföringen är låg. Det bedöms finnas stora kunskapsluckor och otillräckligt stöd och skydd. Vidare identifieras svårigheter i styrningen på området.

För få brottsoffer identifieras

Problemen med prostitution, exploatering och människohandel för alla ändamål är omfattande. Jämställdhetsmyndigheten har i samverkan identifierat betydande risker inom ett flertal områden. Att utsatta brottsoffer identifieras är centralt både för att säkerställa deras tillgång till stöd och skydd, men även för att öka lagföringen.

Rättsväsendets arbete är nödvändigt för stöd- och skyddsprocessen

De brottsoffer som exploateras inom prostitution och människohandel för alla ändamål är inte sällan särskilt utsatta och sårbara individer. De saknar många gånger kännedom om det svenska systemet. Det rör sig om utsatta individer som inte själva söker stöd, utan som upptäcks och identifieras av exempelvis polisen eller Migrationsverket. Stöd- och skyddsprocessen är därmed ofta beroende av rättsväsendets arbete med frågorna. Stödsystemen och rätten till uppehållstillstånd är i dagsläget tydligt kopplat till den utsattes deltagande i en rättsprocess. Att möjligheten till uppehållstillstånd för människohandelsoffer villkoras av deras medverkan i en rättsprocess har kritiserats i GRETAS uppföljning.⁶⁴ Resurser för att upptäcka och utreda denna typ av brottslighet är därmed centralt för att säkra de rättigheter brottsoffren har rätt till enligt Sveriges internationella åtaganden. Utsatta individers rätt till stöd och skydd riskerar i dagsläget att åsidosättas i samband med att få ärenden om människohandel drivs. Under 2022 kom exempelvis inte en enda fällande dom gällande människohandel.⁶⁵

Polisens arbete mot prostitution och människohandel måste prioriteras

Under 2020 och 2021 ökade antalet anmälningar gällande köp av sexuella tjänster. Polismyndigheten uppger i sin årsredovisning för 2022 att ökningen bland annat berott på att myndigheten arbetat med kompetenshöjning, att lokalpolisområden gjort insatser mot sexköp samt att det under coronapandemin frigjordes polisresurser.⁶⁶ Under 2022 minskade dock antalet anmälningar kraftigt. Minskningen bedöms enligt Polismyndigheten bero på en omfördelning av resurser samt omstrukturering av verksamheten. Polismyndigheten lyfter fram att dessa organisatoriska förändringar är

⁶⁴ <https://rm.coe.int/greta-evaluation-report-on-sweden-third-evaluation-round-thematic-focu/1680acf80b>

⁶⁵ Lagföringsstatistiken för 2023 är ännu ej publicerad.

⁶⁶ <https://polisen.se/siteassets/dokument/polisens-arsredovisning/polismyndighetens-arsredovisning-2022.pdf>

som mest påtagliga i de polisregioner där minskningen var som störst. I årsredovisningen framkommer att det i polisregion Öst saknas resurs som på heltid arbetar mot brottskategorin och i polisregion Mitt prioriterades gruppens arbete i stället mot grova brott under hela 2022. Det uppges ha inneburit att insatser inte kunde genomföras och få arbetspass riktade mot prostitution genomfördes.

I två polisregioner har resurser som tidigare arbetat uteslutande mot människohandel inordnats i arbetet mot internationell grov brottslighet. Det innebär att fler resurser nu potentiellt skulle kunna arbeta mot människohandel, samtidigt som tidigare fredade resurser samtidigt kan tas i anspråk för arbetet mot annan grov brottslighet. Även 2023 fortsatte antalet anmälningar gällande köp av sexuella tjänster att minska i en majoritet av polisregionerna.⁶⁷ Den nationella rapportören mot människohandel föreslår i Polismyndighetens senaste lägesrapport om människohandel att resurser för arbetet mot exploatering behöver fredas.⁶⁸ Omorganiseringen av de specialiserade människohandelsgrupperna har även kritiserats av GRETA.⁶⁹ I dagsläget finns människohandelsgrupper endast kvar i två av sju polisregioner. Jämställdhetsmyndigheten ser att det finns tydliga risker med att tidigare fredade resurser tagits bort. Denna oro delas även av regionkoordinatorerna, då ärendeinflödet från polisen tydligt minskat under 2023.

Polisens omorganisering påverkar aktörer som erbjuder stöd och skydd

Ärendena till regionkoordinatorerna initieras från olika håll, men flera av regionerna framhåller särskilt betydelsen av att polisen upptäcker och hänvisar ärenden. Det operativa arbetet ihop med polisen uppges även vara regionkoordinatorernas främsta tillvägagångssätt för att få kontakt med personer som är exploaterade. Framför allt har ärenden gällande sexuell exploatering inkommit i samband med polisens riktade insatser mot prostitution. Flera av regionkoordinatorerna beskriver dock hur inflödet av ärenden från Polismyndigheten succesivt minskat. Ärendena kommer nu i allt högre grad från Migrationsverket. Ett flertal regioner lyfter i sina årsrapporter för 2023 fram hur antalet gemensamma insatsdagar med polisen minskat. De beskriver även hur polisens utredningsresurser på flera håll varit utlånade till andra enheter. Polisens arbete mot sexköp uppges i höge grad ske sporadiskt i mån av tid, snarare än genom systematiska insatser. De utarbetade arbetssätt som funnit i form av gemensamt planerade tillslag, informationsutbyte och strukturerad samverkan med regionkoordinatorerna har minskat kraftigt i ett flertal regioner.

I region Öst har endast en insats kopplad till sexuell exploatering kunnat genomföras ihop med Polismyndigheten under 2023. I Västernorrland har inga gemensamma insatser kunnat genomföras. I region Mitt har antalet aktiva insatsdagar minskat från 119 år 2021, till 34 under 2023. I region Väst noterar regionkoordinatorerna att antalet inkomna ärenden minskat för första gången sedan 2017. Även flera av landets KAST-mottagningar är beroende av att klienter hänvisas till verksamheten i samband med polisens tillslag. På flera orter har antalet stödsökande minskat som en konsekvens av att polisen hänvisar färre klienter. KAST-verksamheten i Umeå har valt att kliva av den nationella

⁶⁷ BRÅ:s officiella brottsstatistik <https://statistik.bra.se/solwebb/action/index>

⁶⁸ <https://polisen.se/siteassets/dokument/manniskohandel/manniskohandel-lagesbild-23.pdf/download/?v=5515c018a866c22ee8bcae8ab71c704a>

⁶⁹ <https://rm.coe.int/greta-evaluation-report-on-sweden-third-evaluation-round-thematic-focu/1680acf80b>

utvärderingsstudien, eftersom de i dagsläget saknar inflöde av nya klienter. Vad dessa förändringar i polisens arbetssätt får för konsekvenser på sikt behöver följas över tid. Ett nära samarbete mellan polis och socialtjänst är centralt för ett sammanhållet och effektivt arbete med att förebygga och bekämpa prostitution och människohandel. I Stockholm finns till exempel ett samverkansavtal mellan Stockholms stad och polisregion Stockholm gällande omfattningen av det uppsökande arbetet. Detta bidrar till att säkerställa att gemensamma insatser genomförs. Polisregion Stockholm är även en av få regioner där antalet anmälningar gällande köp av sexuella tjänster fortsatt att öka under 2023.

Uppsökande arbete av barn och unga behöver utvecklas i samverkan

Regionkoordinatorer i samtliga sju regioner har under året arbetat med att stärka arbetet med barn och unga som exploateras sexuellt. Det kan röra sig om kunskaphöjande insatser, såväl som mer omfattande metodutvecklingsprojekt i syfte att upptäcka barn och unga som utsatts. I vissa av regionerna har inget uppsökande arbete mot barn och unga påbörjats, bland annat med hänvisning till att Polisen saknar uppdrag, metodstöd och avsatta resurser för arbetet. I flera regioner har dock samtal förts med Polisen om behovet av ett sådant uppsökande arbete i samverkan. Regionkoordinatorer i samtliga regioner lyfter samtidigt fram behovet av att det sker metodutveckling gällande uppsökande arbete av barn och unga som exploateras sexuellt. De betonar dock på att Polismyndigheten måste vara delaktig i ett sådant arbete.

Detta utvecklingsbehov påtalas även av GRETA som i sin uppföljning 2022 uppmanar Sverige att göra mer för att förbättra upptäckten och identifieringen av offer för människohandel. GRETA uppmanar även Sverige att inkludera regionkoordinatorerna i ett sådant arbete när det är möjligt. GRETA uppmanar även Sverige att säkerställa att Polisen och andra aktörer arbetar mer proaktivt, samt att de ökar sitt utåtriktade och uppsökande arbete för att identifiera offer för människohandel.⁷⁰ Utvecklingsbehovet styrks även av flera statliga utredningar på området.⁷¹ Polisens pågående metodutvecklingsarbete på området har ännu inte färdigställts och implementerats nationellt.

Fler myndigheter bör bidra till upptäckt av exploaterade arbetstagare

Jämställdhetsmyndigheten har inom CAPE-projekten, tillsammans med CBSS, inhämtat lärdomar från andra länders arbete mot arbetskraftsexploatering. Slutsatserna presenteras i en rapport våren 2024. Det behöver utvecklas strukturer och rutiner som säkerställer att potentiella brottsoffer kan upptäckas vid arbetsplatsinspektioner även i de fall då inte regionkoordinatorerna medverkar. Regionkoordinatorerna är i dagsläget endast 17 personer, varav flera arbetar på deltidstjänster. De förväntas samtidigt medverka på arbetsplatsinspektioner över hela landet. Detta kan jämföras med de betydligt mer omfattande personalresurserna hos Arbetsmiljöverkets arbetsplatsinspektörer och gränspoliserna. Fler myndigheter behöver därmed kunna bidra till identifieringen av potentiella brottsoffer.

I dagsläget är Polismyndigheten den enda myndighet som utöver regionkoordinatorerna har ett uppdrag att upptäcka arbetskraftsexploatering. Trots detta

⁷⁰ <https://rm.coe.int/greta-evaluation-report-on-sweden-third-evaluation-round-thematic-focu/1680acf80b>

⁷¹ [Ut ur utsatthet \(regeringen.se\)](https://www.regeringen.se/491019/ut-ur-utsatthet); [Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften - våldsutsatthet som behöver synliggöras, Volym 1, SOU 2023:98 \(regeringen.se\)](https://www.regeringen.se/491019/sexuellt-utnyttjande-i-pornografiska-syften)

identifieras få brottsoffer av Polisen. Under 2022 identifierade regionkoordinatorerna 130 potentiellt utsatta personer inom arbetet med myndighetsgemensamma arbetsplatsinspektioner. Samtidigt upprättade Polismyndigheten, inom ramen för samma arbete, endast sex anmälningar gällande människoexploatering och två anmälningar gällande människohandel. Under 2023 redovisar Polismyndigheten inte brottskategorin i årsrapporten gällande myndighetssamverkan mot arbetslivskriminalitet.

Jämställdhetsmyndigheten ser även ett stort behov av att myndigheter tillhandahåller information till utsatta arbetstagare på flera språk. I Finland har exempelvis arbetsplatsinspektörer mandat att identifiera utsatta och de ger även rutinmässigt ut informationsmaterial. Jämställdhetsmyndigheten har tagit fram informationsmaterial till personer utsatta för människohandel och exploatering som skulle kunna distribueras av andra än regionkoordinatorerna. Uppdrag att ta fram information specifikt till utsatta arbetstagare ingår även i myndighetssamverkan mot arbetslivskriminalitet. Jämställdhetsmyndigheten ser behov av att ge en utpekad myndighet ansvar att långsiktigt samla, uppdatera och sprida information om rättigheter och stöd till utsatta arbetstagare.

Stora kunskapsluckor

Kunskapsluckorna på området bedöms vara stora. Redan i den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor konstateras att ”tillgången till kunskap om personer med erfarenhet av prostitution behöver förbättras”.⁷² Få kommuner erbjuder sin personal kompetensstöd kring prostitution och människohandel. Samtidigt lyfts kunskapsluckor inom området även fram inom ett flertal stora myndighetsuppdrag.

Jämställdhetsmyndigheten erbjuder grundkunskaper till yrkesverksamma

Inom ramen för uppdraget har Jämställdhetsmyndigheten stärkt arbetet med kompetens- och metodstöd. Detta beskrivs under *Ökat kompetens- och metodstöd*. Den digitaliserade manualen, webbplatsen och webbutbildningen utgör en grundläggande kunskapsbas för området. Detta tillsammans med de informationsmaterial, kampanjer och kunskapsrapporter som tagits fram inom uppdraget. Under uppdragsperioden, 2021–2023, har de olika delarna i ett grundläggande kunskaps- och metodstöd kunnat utvecklas och lanseras. NSPM:s fortsatta arbetet kan nu fokusera på spridning och uppföljning, såväl som utvecklingen av ett mer fördjupat kunskaps- och metodstöd. En förutsättning för spridningen är dock att relevanta uppdrag och mottagarkapacitet finns hos de aktörer som möter målgrupperna.

Arbetet med prostitution och människohandel är eftersatt lokalt

Arbetet med prostitution, exploatering och människohandel ligger efter övriga våldsområden kopplade till den nationella strategin. Jämställdhetsmyndighetens och Länsstyrelsernas kommunenkät visar att endast 30 procent av kommunerna, som har ett aktuellt och politiskt beslutat styrdokument på området mäns våld mot kvinnor (74 procent), har valt att inkludera frågan om prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Endast 20 procent har inkluderat sexuell exploatering av barn. Det är även betydligt färre kommuner som inkluderat mål om prostitution och människohandel i sina ordinarie styr- och ledningssystem jämfört med andra våldsområden.

⁷² [En nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor - Regeringen.se](#)

Samtidigt är det få kommuner som erbjuder sina medarbetare kompetensutveckling gällande sexuell exploatering av barn, prostitution och människohandel för alla ändamål. Socialstyrelsens utvecklingsmedel för arbete mot våld i nära relationer med mera har i låg grad använts till utveckling av arbetet mot prostitution och människohandel.⁷³ Vid uppföljningen av Socialstyrelsens kompetensstödsuppdrag 2020–2022 uppger endast 11 procent av kommunerna att de erbjudit kompetensutveckling gällande prostitution och människohandel för sexuella ändamål till samtliga eller en majoritet av sin personal.⁷⁴

Begränsat kompetens- och metodstöd erbjuds inom kommun och myndigheter

I åtgärdsprogrammet betonas att ”förbättrad kunskap och kompetensutveckling är avgörande för ett framgångsrikt förebyggande arbete mot prostitution och människohandel”.⁷⁵ Trots att kunskapsluckor identifierats på området sedan länge tycks dessa i hög grad kvarstå. Jämställdhetsmyndighetens omfattningskartläggning av prostitution och människohandel lyfter fram att god kunskap många gånger finns i specialiserade verksamheter. Kunskapen behöver dock nå fler än de specialiserade verksamheterna och integreras i ordinarie strukturer. De kunskaper som finns hos olika verksamheter bedömdes ofta bygga på enskilda individers intresse och engagemang, vilket riskerar att ge alltför olika utfall när det till exempel gäller det viktiga akuta stödet.⁷⁶ Betydligt färre kommuner erbjuder sina medarbetare kunskaps- och metodstöd gällande sexuell exploatering, jämfört med andra våldsområden. Ett stort antal myndigheter lyfter även, inom ramen för pågående eller avslutade uppdrag, fortsatt fram prostitution och människohandel som ett område i behov av fortsatt kunskapsutveckling.⁷⁷

GRETA påtalar behov av kunskap och regelbunden kompetensutveckling

GRETA uppmanar ännu en gång Sverige att bättre säkerställa att det finns tillräcklig kunskap om människohandel hos utredare, åklagare och domare som hanterar dessa ärenden. GRETA uppmanar även Sverige att förbättra identifieringen av människohandelsoffer, genom att säkerställa att regelbunden kompetensutveckling ges relevanta aktörer såsom rättsväsende, arbetsplatsinspektörer och personal inom Migrationsverket, skolan och hälso- och sjukvården.⁷⁸

Bristande kunskaper om utsatta för arbetskraftsexploatering

Regionkoordinatorerna beskriver återkommande hur kunskapen generellt är låg gällande målgruppen, såväl som kunskapen om skyldigheten att tillhandahålla stöd för den. Även Plattformen Civila Sverige mot Människohandel påtalar i sin återrapportering till Jämställdhetsmyndigheten att det finns en lucka i stödsystemen gällande offer för

⁷³ Uppdrag att fördela utvecklingsmedel och ge kompetensstöd för arbete mot våld i nära relationer. En slutredovisning av 2020-2022 års kompetensstöd samt utvecklings och stimulansmedel. Socialstyrelsen 2023.

⁷⁴ [Medel mot våld \(vardanalys.se\)](#)

⁷⁵ [Åtgärdsprogram för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor 2021-2023 - Regeringen.se](#)

⁷⁶ [Prostitution och människohandel 2021:23 | Jämställdhetsmyndigheten \(jamstalldhetsmyndigheten.se\)](#)

⁷⁷ Detta analyseras i Jämställdhetsmyndighetens fördjupade uppföljningen av delmål 6 som återrapporteras den 22 april 2024.

⁷⁸ [1680acf80b \(coe.int\)](#)

människoexploatering och människohandel för tvångsarbete. Denna målgrupp uppges ha svårt att få ta del av insatser från socialtjänsten, även när det finns lediga boendeplatser på ett boende specialiserat för målgruppen. Målgruppen uppges sällan beviljas insatser av socialtjänsten, även i de fall de har uppehållstillstånd och polisanmälan har upprättats mot den som exploaterat dem. Stödsökanden som beviljats insatser genom NSP har många gånger hänvisats mellan olika kommuner och stadsdelar.

Fortsatta kunskapsbehov om betänketid gällande offer för människohandel

Sedan augusti 2022 har socialnämnderna möjlighet att ansöka om betänketid gällande offer för människohandel. Regionkoordinatorerna såväl som Plattformen Civila Sverige mot Människohandel beskriver hur implementeringen av lagändringen har gått i olika takt i olika kommuner. Osäkerheter i hur uppdraget ska genomföras och hur annan relevant lagstiftning ska förstås har lett till att stödsökande haft varierande tillgång till uppehållstillstånd för betänketid. Antalet ansökningar om betänketid fortfarande är lågt i förhållande till antalet möjliga offer för människohandel som uppmärksammas.

I slutredovisningen av Jämställdhetsmyndighetens och Socialstyrelsens uppdrag gällande betänketid konstateras att det ”inom socialtjänsten finns en brist på grundläggande kunskap om människohandel och brottsoffrens rättigheter.”⁷⁹ Jämställdhetsmyndigheten bedömer därför att det behöver ske ytterligare kunskapshöjande insatser riktade mot socialtjänst om stöd- och skyddsprocessen för offer för människohandel i Sverige, med fokus på identifiering och ansökan om betänketid. Regionkoordinatorerna uppger att kunskaperna är särskilt låga gällande arbetskraftsexploatering. Det behövs även kunskapsstöd till socialtjänst i att uppmärksamma medföljande barns utsatta situation och rättigheter när vårdnadshavare och andra närstående misstänks vara utsatta.

Samordning central för att driva kunskaps- och metodutvecklingen framåt

Sverige är på många sätt unika i sitt arbete mot prostitution och sexuell exploatering internationellt. Till skillnad från andra våldsområden är det därmed inte möjligt att identifiera och anpassa evidensbaserade arbetsätt som utvecklats i andra länder. Sverige behöver i stället vara drivande i metod- och kunskapsutvecklingen gällande stöd och behandling för personer som utnyttjats, eller som utnyttjar andra, i prostitution. Allt fler kommuner väljer att starta upp verksamheter för målgruppen köpare av sexuella tjänster. Under året var KAST-verksamheter på väg att starta i Jönköping, Borås och Sundsvall. Detta är bland annat ett resultat av statsbidraget för visst våldsförebyggande arbete⁸⁰ samt stöd från Länsstyrelser.

Inom ramen för den nationella utvärderingsstudien av KAST-verksamheterna uttrycks ett stort behov av erfarenhetsutbyten och nätverkande, då det i hög grad saknas stöd kring arbetet med målgruppen. Verksamheterna efterfrågar även stöd gällande marknadsföring och spridning. I dagsläget saknas exempelvis en nationell stödfunktion och webb som riktar sig till personer som exploaterar andra sexuellt. Jämställdhetsmyndigheten bedömer även att det behöver finnas en nationell aktör som har i uppdrag att långsiktigt utvärdera och sprida lärdomarna från de specialiserade verksamheter som finns i ett fåtal av landets kommuner. Det behöver även möjliggöras erfarenhetsutbyten och nätverkande, för att driva metod-

⁷⁹ Socialstyrelsen och Jämställdhetsmyndigheten (2024) *Betänketid för offer för människohandel – slutrapport*. Dnr: 33392/2021.

⁸⁰ Förordning (2022:722) om statsbidrag för visst våldsförebyggande arbete

och kunskapsutvecklingen på fältet framåt. Till skillnad från övriga våldsområden saknas även verktyg för riskbedömning. Det behöver även utvecklas metodstöd för identifiering av offer för människohandel och människoexploatering. Utredningen *Ut ur utsatthet* bedömer även att rutiner för att fråga om våld samt bedömningsmetoder gällande prostitution, sexuell exploatering och människohandel behöver utvecklas.⁸¹

Otillräckligt stöd och skydd

Tillgången till stöd och skydd förutsätter identifiering och upptäckt av brottsoffer. Att brottsoffer, såväl som personer som exploaterar andra, erbjuds stöd är i hög grad beroende av rättsväsendets arbete. Behovet av stöd och skydd kan även skilja sig åt mellan olika former av exploatering och människohandel.

Möjlighet att driva rättsprocesser påverkar tillgången till långsiktigt stöd

Att människohandelsoffers tillgång till stöd och skydd efter betänketiden är beroende av deras medverkan i en rättsprocess, samtidigt som färre ärenden utreds och leder till åtal, gör att allt fler personer riskerar att falla utanför systemet. Detta ökar i sin tur ansökningarna till det nationella stödprogrammet (NSP). Under året har det Plattformen Civila Sverige mot Människohandel noterat att många individer utsatta i prostitution och människohandel söker stöd efter det att betänketiden har gått ut, ofta i samband med att förundersökning inte har inletts eller att den har lagts ner. Plattformen ser att målgruppen har omfattande stödbehov som kan finnas under längre tid än betänketiden. De ser särskilt behov för personer som har status som asylsökande samt EU-medborgare utan uppehålls rätt i landet. De noterar även personer med arbetstillstånd som exploateras, men som då inte kan beviljas betänketid eftersom de redan har ett uppehållstillstånd i landet.

Samtidigt saknas även ett likvärdigt stöd nationellt för personer som utsatts i prostitution eller andra former av exploatering inom ramen för det offentliga systemet. Under hösten presenterades tre statliga utredningar på området sexuell exploatering, vilka alla synliggör behoven av utökat stöd och skydd.⁸² I utredningen *Ut ur utsatthet* läggs förslag på åtgärder för att säkerställa ett långsiktigt och mer likvärdigt stöd till personer utsatta i prostitution.⁸³ Ett nationellt likvärdigt stöd behöver dock kunna erbjudas offer för alla former av människohandel, inte enbart brottsoffer som utsatts för sexuella ändamål. Kunskaperna om arbetskraftsexploatering och människohandel för tvångsarbete bedöms vara särskilt låga inom socialtjänsten.

Behov av lågtröskelstöd och nationella stödlinjer för målgruppen

Arbetet med att erbjuda nationella stödfunktioner och lågtröskelstöd till personer utsatta för exploatering behöver utvecklas. Prostitution och människohandel är många gånger ”sällanärenden” och Jämställdhetsmyndigheten har tidigare påtalat att det saknas likvärdigt stöd över landet. Regionkoordinatorerna lyfter i sina årsrapporter fram utmaningar kopplat till bristen på stödinsatser för personer med erfarenhet av prostitution

⁸¹ [Ut ur utsatthet - Regeringen.se](#)

⁸² [Ut ur utsatthet - Regeringen.se](#), [Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften - våldsutsatthet som behöver synliggöras](#), Volym 1, SOU 2023:98 ([regeringen.se](#)), [Ett starkare straffrättsligt skydd - Regeringen.se](#)

⁸³ [Ut ur utsatthet - Regeringen.se](#)

(både de som utnyttjas och de som betalar) i ett flertal kommuner. Regionkoordinatorerna påtalar även att tillgången till digitalt stöd för målgruppen är begränsad. I Jämställdhetsmyndighetens litteraturoversikt *Att förebygga sexuell exploatering* framkommer även betydelsen av att erbjuda lågröskelverksamheter för att nå målgruppen.⁸⁴ I utredningarna *Ut ur utsatthet* och *Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften* föreslås insatser för att utveckla ett lågröskelstöd dit personer som exploaterats sexuellt kan vända sig. Bland annat föreslås att uppdraget till Kvinnofridslinjen, som drivs av Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK), bör utökas till att tydligare omfatta utredningarnas målgrupper.⁸⁵ I utredningen *Ett förbättrat system mot arbetskraftsexploatering m.m.* har frågan om en stödlinje för personer utsatta för arbetskraftsexploatering och människohandel för tvångsarbete setts över.⁸⁷

Ett nationellt stöd för köpare av sexuella tjänster saknas

Liknande stöd bör även övervägas för personer som exploaterar andra sexuellt. I dagsläget finns kommunala stödmottagningar för 'köpare av sexuella tjänster' (KAST) endast i ett fåtal kommuner. Den nationella stödfunktionen *Välj att sluta* riktar sig dock främst till personer som utövar våld i nära relationer. Hjälpplinen *Preventell* riktar sig till personer med oönskad sexualitet, men har inte 'köpare av sexuella tjänster' som uttalad målgrupp. Det saknas därmed en nationell stödfunktion dit personer som exploaterar andra sexuellt och som är motiverade att förändra sitt beteende kan hänvisas. I arbetet med att motverka efterfrågan på köp av sexuella tjänster, exempelvis genom Jämställdhetsmyndighetens kampanj *Låt inte tystnaden tala*, saknas det möjlighet att hänvisa personer vidare till ett adekvat stöd nationellt. Att kunna hänvisa potentiella köpare av sexuella tjänster till stöd kan anses vara en viktig förebyggande åtgärd.

Barnhus nyttjas i låg utsträckning för barn som utsatts för exploatering

I rapporten *Barn i människohandel* (2019:6) lyftes behovet av samarbete kring barn som kan vara utsatta för människohandel och exploatering. Detta då de kan röra sig över kommun-, region- och landsgränser.⁸⁸ I Sverige är Barnhusen navet för operativ samordning i ärenden om barn som utsätts för våld. I rapporten *Brister i kunskap, stöd och insatser* (2022:21) framkom att endast en av tio av myndigheter hade erfarenhet av att samverka genom Barnhus vid hedersrelaterat våld och förtryck i kombination med prostitution eller människohandel. Jämställdhetsmyndigheten gav då rekommendation om att de myndigheter som är aktuella för att remittera till Barnhus ser över sina rutiner för ärenden som gäller sexuell exploatering av barn och människohandel.⁸⁹ Problembilden bekräftas även av utredningen *Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften*. Där

⁸⁴ [Att förebygga sexuell exploatering | Jämställdhetsmyndigheten \(jamstalldhetsmyndigheten.se\)](#)

⁸⁵ [Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften - Regeringen.se](#)

⁸⁶ [Ut ur utsatthet - Regeringen.se](#)

⁸⁷ [Ett förbättrat system mot arbetskraftsexploatering m.m. - Regeringen.se](#)

⁸⁸ [Barn i människohandel \(2019:6\) | Jämställdhetsmyndigheten \(jamstalldhetsmyndigheten.se\)](#)

⁸⁹ [Brister i kunskap, stöd och insatser \(2022:21\) | Jämställdhetsmyndigheten \(jamstalldhetsmyndigheten.se\)](#)

framkommer att ärenden ofta handläggs inom andra enheter inom polisen än de som Barnhus vanligen samarbetar med.⁹⁰

Stödprogrammen kan behöva ses över och utvecklas på sikt

Både det nationella stödprogrammet (NSP) och det frivilliga återvändandeprogrammet (ÅMP) är i grunden byggda utifrån att i första hand stödja personer utsatta för sexuell exploatering, samt för att stödja enskilda individer. Det blir även allt vanligare med ärenden där en stor mängd utsatta arbetstagare identifieras i grupp. Det ställer krav på personella resurser hos regionkoordinatorerna som har ansvar för att informera om ÅMP, samt att bistå stödsökanden i att fylla i omfattande ansökningshandlingar. Det kräver även en omfattande arbetsinsats från IOM att hantera ansökningar från så många personer samtidigt. Det sätter även en stor finansiell press på programmet, då det är svårt att i förhand prognosticera för antalet utsatta personer som kan komma att beviljas tillträde till programmet. Det kan konstateras att stödprogrammets finansiering inte är flexibel nog att kunna hantera större grupper av utsatta personer då liknande problematik med behov av kompletterande finansiering under befintligt budgetår har uppstått vid flera tillfällen. Stödprogrammets innehåll, såväl som finansieringsmodellen för dem, är inte i första hand gjorda för att hantera stora grupper.

Formerna för de båda stödprogrammen kan på sikt behöva ses över och utvecklas i takt med att exploateringen och de offentliga stödsystemen förändras. Stödprogrammen kan exempelvis förväntas påverkas av pågående förändringar gällande betänketid för offer för människohandel. Formerna och villkoren för de båda programmen kan på sikt även i hög grad komma att påverkas av hur de förslag som lagts av utredningen om exitprogram för personer i prostitution kommer omhändertas.

Anpassat stöd till utsatta i arbetskraftsexploatering saknas i hög grad

I takt med att arbetet mot arbetslivskriminalitet intensifieras i Sverige upptäcks även i allt högre grad även utsatta för arbetskraftsexploatering. Stödbehoven hos personer utsatta för människoexploatering och människohandel för tvångsarbete skiljer sig även i hög grad från personer som utsatts för sexuella ändamål. Det råder en brist på stödinsatser anpassade efter målgruppens behov och regionkoordinatorerna har ofta svårt att hitta stödinsatser för denna målgrupp. Det saknas exempelvis i stor utsträckning skyddade boenden för män utsatta för människohandel för tvångsarbete. Många exploaterade arbetstagare efterfrågar även i första hand juridiskt stöd för att kunna kräva in uteblivna löner genom förfaranden utanför den straffrättsliga processen. Enligt direktiv 2011/36/EU har personer utsatta för människohandel rätt till juridisk rådgivning och juridiskt ombud. Under 2024 kommer Jämställdhetsmyndigheten och CBSS presentera en jämförande studie gällande det stöd som erbjuds personer som utsatts för arbetskraftsexploatering i Sverige, Norge och Finland.⁹¹ Regionkoordinatorerna påtalar även svårigheter kring att få socialtjänsten att ta ansvar för målgruppen, särskilt när det gäller våldsutsattheten hos människor som är exploaterade i arbetet.

⁹⁰ [Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften - Regeringen.se](https://www.regeringen.se/press/2024/01/sexuellt-utnyttjande-i-pornografiska-syften/)

⁹¹ [Safety for all? Remedy for exploited migrant workers in the Nordic region | Heuni](https://www.heuni.org/en/safety-for-all-remedy-for-exploited-migrant-workers-in-the-nordic-region/)

Regionkoordinatorerna är avgörande för arbetet mot människohandel

Som påtalats under avsnitt *Regionkoordinatorer mot prostitution och människohandel* utgör regionkoordinatorerna en efterfrågad funktion på såväl operativ som strategisk nivå. De är centrala i arbetet med individärenden, samtidigt som de utgör en viktig expertresurs för kompetens- och metodstöd.

Regionkoordinatorerna är en central resurs för Sveriges arbete på området

Regionkoordinatorerna är i dagsläget centrala för att bevaka brottsofferperspektivet i arbetet mot arbetslivskriminalitet. Regionkoordinatorerna är nästan uteslutande den funktion som i dagsläget identifierar potentiella offer för människoexploatering och människohandel vid arbetsplatsinspektioner. De är utsedda till kontaktpunkt för återvändandeprogrammet (ÅMP) och bidrar med unik statistik gällande förekomsten av människohandel och exploatering i Sverige. De har även visat sig vara centrala vid socialnämndernas möjlighet att ansöka om betänketid för offer för människohandel.

Utöver ett kraftigt utökat arbete mot arbetslivskriminalitet växer uppdraget även på fler områden. Antalet individärenden varierar över tid och misstänkt brottsutsatta individer hänvisas till regionkoordinatorerna från bland annat Migrationsverket, Polismyndigheten och civilsamhällesorganisationer. Under 2022 kontaktades regionkoordinatorerna bland annat av Migrationsverket i 68 olika ärenden. Samtidigt har den ökade kännedomen om funktionen bidragit till att regionkoordinatorerna i allt högre grad även nyttjas i strategiska forum. De bidrar till kompetensutveckling, utbildningar, samverkan och strategiskt utvecklingsarbete på både lokal och regional nivå.

Centrala aktörer påtalar regionkoordinatorernas viktiga funktion på området.

Betydelsen av regionkoordinatorfunktionen lyfts av en mängd centrala aktörer, så som Polismyndigheten, Brottsförebyggande rådet, GRETA och utredningen om exitprogram för personer i prostitution. I utredningen *Ut ur utsatthet* betonar ett flertal aktörer att ”denna funktion behöver förstärkas och utvidgas för att kunna hjälpa och stödja fler utsatta och yrkesverksamma”. Utredningen föreslår särskilt att Jämställdhetsmyndigheten och länsstyrelserna ska ges i uppdrag att verka för att en särskild regionkoordinator med specifikt uppdrag att stötta i ärenden som rör barn och unga inrättas i varje polisregion. För att kunna etableras och ges långsiktiga förutsättningar att fungera föreslår utredningen även att det i Jämställdhetsmyndighetens instruktion infogas ett tillägg om att myndigheten ska samordna arbetet med regionkoordinatorerna på nationell nivå, samt att myndigheten erhåller ett fast anslag för finansiering av koordinatorerna.⁹²

Även i GRETA:s utvärdering av Sverige från 2022 lyfts betydelsen av regionkoordinatorfunktionen. GRETA uppger att ”närvaron av regionkoordinatorer i samband med polisens uppsökande arbete och gemensamma arbetsplatsinspektioner i hög grad underlättat identifieringen av offer för människohandel och deras tillgång till stöd”. GRETA menar vidare att ”regionkoordinatorernas närvaro i hög grad bidrar till kommunikationen med möjliga offer för människohandel och ökar sannolikheten för att de ska vilja samarbeta med myndigheter”.⁹³ Brottsförebyggande rådet (BRÅ) beskriver

⁹² [Ut ur utsatthet - Regeringen.se](https://www.regeringen.se/491010/1/ut-ur-utsatthet)

⁹³ <https://rm.coe.int/greta-evaluation-report-on-sweden-third-evaluation-round-thematic-focu/1680acf80b>

dem som ”centrala för samverkan mellan polis och socialtjänst” och att de ”har en nyckelroll för det rent polisiära arbetet”.⁹⁴

En fördubbling av antalet regionkoordinatorer bedöms behövas

Regionkoordinatorerna utgör en begränsad resurs personellt, men verkar samtidigt över stora geografiska områden. I takt med att kännedomen om funktionen ökar så ökar även arbetsbelastningen och komplexiteten i arbetet. Att arbetet som regionkoordinator sker på flera nivåer parallellt, samtidigt som det omfattar ett flertal olika exploateringsformer skapar en stundtals svårnavigerad arbetssituation. Regionkoordinatorerna har under en längre tid förmedlat till Jämställdhetsmyndigheten att de har en allt för hög arbetsbelastning. Regionkoordinatorerna har över tid fått ett betydligt mer omfattande uppdrag utan att få utökade resurser. Detta är något de och deras arbetsgivare förmedlar är en ekvation som inte går ihop. Mot bakgrund av det får regionkoordinatorerna göra svåra prioriteringar, exempelvis mellan olika exploateringsformer och mellan operativa och strategiska insatser. För att täcka de behov som finns bedöms en dubbling av antalet tjänster behövas.

Risk att exploateringsformer ställs mot varandra när resurserna är begränsade

Jämställdhetsmyndigheten ser en stor risk med att olika exploateringsformer ställs mot varandra när resurserna är begränsade. Det finns även en uttalad oro hos regionkoordinatorerna att frågan om sexuell exploatering och andra exploateringsformer i allt högre grad bortprioriteras. Detta i takt med att arbetet mot människoexploatering och människohandel för tvångsarbete ökar. Regionkoordinatorernas arbetstid upptas i allt större utsträckning av arbetet mot arbetslivskriminalitet, bland annat genom medverkan på arbetsplatsinspektioner och centren mot arbetslivskriminalitet (AKC).

Mellan 2021 och 2022 minskade antalet potentiella offer som Regionkoordinatorerna identifierade. Minskningen var särskilt markant gällande personer som exploaterats för sexuella ändamål, där andelen sjönk med 29 procent. Enligt regionkoordinatorernas preliminära statistik för 2023 är antalet utsatta som identifierats inom arbetskraftsexploatering för första gången fler än antalet utsatta som identifierats inom sexuell exploatering.

Regionkoordinatorernas finansiering behöver stärkas och permanentas

Arbetsbördan på regionkoordinatorfunktionen har ökat kraftigt över tid och arbetssituationen blir alltmer omfattande. Även styrningen och finansieringen av funktionen är komplex, med minst tre olika finansiärer på olika nivåer. Vid en workshop i maj 2023 framkom att arbetsbelastningen behöver hanteras och den komplexa styrningen av funktionen behöver ses över. Utifrån att arbetsbelastningen och efterfrågan på regionkoordinatorerna ökat kraftigt över tid så bedömer Jämställdhetsmyndigheten, i likhet med ett flertal centrala aktörer, att ytterligare utökningar och en ökad långsiktighet i arbetet behövs. I ett flertal regioner efterfrågar även regionkoordinatorerna själva en utökning till fler orter. Tidigare utökningar har dock försvårats av de kortsiktiga medlen, som skapar bristande incitament hos kommuner att ta värdskap över funktionen. Även GRETA påtalar betydelsen av att

⁹⁴ [Köp av sexuella tjänster - Brottsförebyggande rådet \(bra.se\)](https://www.bra.se)

”säkerställa att regionkoordinatorerna och polisen ges tillräckliga personella och materiella resurser för arbetet med identifiering av människohandelsoffer”.⁹⁵

Styrningen på området kan förtydligas

Jämställdhetsmyndigheten är tillsammans med regionkoordinatorerna centrala för att driva kunskaps- och metodutvecklingen framåt på området. Myndigheten spelar även en viktig roll i att följa upp och analysera det arbete som görs på området. Ett effektivt och samordnat arbete mot prostitution och människohandel förutsätter dock kunskaper, såväl som tydliga uppdrag, till alla de aktörer som behöver ingå i arbetet. Från ett tidigt förebyggande arbete – till ökad upptäckt, lagföring samt stöd och skydd.

Ett område i behov av fler och tydligare åtgärder

Trots att prostitution och människohandel finns framskrivet i den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor så ligger området efter övriga våldsuttryck vad gäller kunskaps- och metodutveckling. I april 2024 redovisar Jämställdhetsmyndigheten en fördjupad uppföljning av det sjätte jämställdhetspolitiska delmålet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. I årets uppföljning har området prostitution och människohandel varit särskilt prioriterat. I rapporten fördjupas analysen av området ytterligare.

Sveriges handlingsplan mot prostitution och människohandel⁹⁶ från 2018 är delvis inaktuell, inte tidsatt och saknar tydligt utpekade uppdrag och åtgärder. Arbetet mot människohandel drivs i stället i första hand inom ramen för den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, med tillhörande åtgärdsprogram. Arbetet med den nationella strategin bryts i sin tur ner genom Länsstyrelsernas regionala strategier och handlingsplaner. Kunskapen om människohandel för andra ändamål än sexuella tenderar därmed att falla bort på regional och lokal nivå. Regionkoordinatorerna beskriver hur kännedomen om ansvaret gällande stöd och skydd för personer utsatta för olika exploateringsformer många gånger är låg hos kommunernas socialtjänst. I åtgärdsprogrammet lyfts prostitution och människohandel fram som ett prioriterat område, men samtidigt presenteras endast ett fåtal åtgärder på området, utöver förstärkningen av den nationella samordningen mot prostitution och människohandel (NSPM).⁹⁷

Ett likvärdigt stöd kräver tydligare styrning och ökade incitament

En bristande styrning kring prostitution och människohandel riskerar att försvåra arbetet. Jämställdhetsmyndigheten bedömer att prostitution och människohandel för alla ändamål på ett tydligare sätt behöver skrivas fram i uppdrag och instruktioner. Det krävs även tydligare incitament för kommuner att driva ett utvecklingsarbete på lokal nivå. Utredningen *Ut ur utsatthet*, såväl som Jämställdhetsmyndighetens omfattningskartläggning, visar på brister i bemötande och brist på likvärdigt stöd till utsatta i prostitution och människohandel. Den statliga utredningen *Ut ur utsatthet* bedömer att Socialtjänstens ansvar för målgrupperna är allt för otydligt. Socialstyrelsens allmänna råd och föreskrifter på området rör enbart våld i nära relationer och det saknas

⁹⁵ <https://rm.coe.int/greta-evaluation-report-on-sweden-third-evaluation-round-thematic-focu/1680acf80b>

⁹⁶ [Handlingsplan mot prostitution och människohandel \(jamstalldhetsmyndigheten.se\)](#)
Bilaga till regeringsbeslut 2018-02-08 nr II:1

⁹⁷ [Åtgärdsprogram för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor 2021-2023 - Regeringen.se](#)

riskbedömningsinstrument på området. Bland annat föreslår utredningen stärkta skrivningar i socialtjänstlagen och att Socialstyrelsen ska få i uppdrag att ta fram stöd för rättstillämpningen på området. Utredningen föreslår även särskilt riktade utvecklingsmedel för att främja det lokala arbetet och säkerställa ökad nationell likvärdighet.⁹⁸ Dessa förslag ligger i linje med de brister som tidigare påtalats i bland annat Jämställdhetsmyndighetens omfattningskartläggning av prostitution och människohandel och tidigare delrapporter inom det förstärkta uppdraget.⁹⁹

Prostitution och människohandel behöver skrivas in i uppdrag

Arbetet mot prostitution, exploatering och människohandel för alla ändamål saknas i dagsläget i flera andra myndigheters uppdrag och instruktioner. För att kunna få genomslag för arbetet bedöms frågorna behöva inkluderas i myndigheters ordinarie rutiner och kompetens- och metodstöd. Frågan om prostitution och människohandel tenderar även att falla bort i genomförande och återrapportering av myndighetsuppdrag gällande mäns våld mot kvinnor. I *Ökad upptäckt av våld* identifieras prostitution och människohandel som ett utvecklingsområde och få myndigheter ställer i dagsläget rutinmässiga frågor om denna typ av utsatthet.¹⁰⁰ I Socialstyrelsens uppdrag att fördela utvecklingsmedel och erbjuda kompetensstöd kring våld i nära relationer med mera erbjuds få stödmaterial på området. I uppdragets slutredovisning beskrivs endast arbetet mot våld i nära relationer.¹⁰¹ Arbetet mot prostitution och människohandel behöver därmed skrivas in tydligare i de myndighetsuppdrag som har bäring på den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Detta för att säkerställa att målgrupperna inkluderas i såväl genomförande som uppföljning.

Jämställdhetsmyndigheten ser därmed ett behov av en förtydligad styrning på området. Prostitution och människohandel behöver på ett tydligare sätt inkluderas i myndighetsuppdrag och uppföljningar. Frågorna behöver även integreras i verksamhetsrutiner och utvecklingsarbete hos de myndigheter som kan komma i kontakt med målgrupperna. Det behöver även säkerställas att nationella satsningar på utvecklingsmedel och kompetensstöd till kommuner och regioner även bidrar till utvecklingen av arbetet mot prostitution och människohandel.

Myndigheter saknar uppdrag att identifiera exploaterade arbetstagare

Även arbetet inom myndighetssamverkan mot arbetslivskriminalitet försvåras av att flera av myndigheterna saknar uppdrag på området. De saknar därmed mandat att upptäcka människohandel och exploatering samt att arbeta mot denna typ av brottslighet. Det försvårar även möjligheten att integrera frågorna i myndigheternas ordinarie rutiner, samt minskar mottagarkapaciteten för kompetenshöjande insatser. Andra myndigheter har till exempel bedömt att det i deras uppdrag inte kan inrymmas att dela ut det informationsmaterial som Jämställdhetsmyndigheten tagit fram till utsatta.

⁹⁸ [Ut ur utsatthet \(regeringen.se\)](#)

⁹⁹ Jämställdhetsmyndigheten 2021:23, 2022:12, 2023:3,

¹⁰⁰ [Samverkan för ökad upptäckt av våld \(2022:9\) | Jämställdhetsmyndigheten \(jamstalldhetsmyndigheten.se\)](#)

¹⁰¹ Uppdrag att fördela utvecklingsmedel och ge kompetensstöd för arbete mot våld i nära relationer. En slutredovisning av 2020-2022 års kompetensstöd samt utvecklings och stimulansmedel. Socialstyrelsen, 2023

Upptäckten av potentiella brottsoffer vid arbetsplatsinspektioner blir därmed i hög grad avhängig regionkoordinatorerna. Polisen tycks även i första hand arbeta utifrån utlänningslagen vid gemensamma inspektioner. Därigenom kan brottsoffer riskera att utvisas innan de identifierats och erbjudits hjälp. Att flertalet myndigheter saknar uppdrag att identifiera potentiella brottsoffer lyfts även fram av delegationen mot arbetslivskriminalitet delbetänkande som redovisades i februari 2024. Delegationen föreslår därför bland annat Arbetsmiljöverket och Skatteverket bör få arbetet mot människohandel inskrivet i sina instruktioner.¹⁰²

Jämställdhetsmyndigheten bidrar till kunskaps- och metodutveckling

Den nationella samordningen mot prostitution och människohandel (NSPM) har inom ramen för det utökade uppdraget kunnat utöka de personella resurserna. Detta har varit en förutsättning för att kunna etablera NSPM:s verksamhet och skapa förutsättningar för ett mer långsiktigt och strukturerat arbete mot prostitution och människohandel.

Jämställdhetsmyndigheten driver utvecklingen framåt

Jämställdhetsmyndighetens instruktionsstyrda uppdrag som nationell samordnare är brett. Utöver att samordna arbetet mot människohandel nationellt omfattar uppdraget även att utveckla förebyggande insatser, att samverka nationellt och internationellt och att bistå yrkesverksamma med kunskap- och metodstöd. Den resursförstärkning som möjliggjorts genom det förstärkta uppdraget bedöms vara nödvändig för att även långsiktigt kunna utföra det nationella samordningsansvaret på ett tillfredsställande sätt. Genom det förstärkta uppdraget har Jämställdhetsmyndigheten kunnat öka sin synlighet som nationella samordnare - och därigenom öka kunskapen och medvetenheten om frågorna. Det har bland annat skett genom en tydligare grafisk profilering och utvecklingen av en samlade webbplats, en funktionsbrevlåda och ett nyhetsbrev. NSPM har under uppdragsperioden även lanserat en stor mängd informationsmaterial, kampanjer och kunskapspublikationer. NSPM har arrangerat konferenser och etablerat förstärkta samverkansforum.

Arbetet har även kvalitetssäkrats genom förbättrade avtalsrutiner, förbättrad uppföljning och framtagandet av forsknings- och utvärderingsstudier på området. Jämställdhetsmyndigheten är även centrala för kunskaps- och metodutvecklingen på området. Inom ramen för det förstärkta uppdraget har bland annat en webbutbildning och en uppdaterad och digitaliserad manual lanserats. Myndigheten har kunnat publicera aktuell och unik kunskap om ämnesområdet genom lägesanalyser och statistikrapporter. Myndigheten har även bidragit till kunskapsutvecklingen genom forskningsstudier, utvärderingar och litteraturöversikter. Under året har myndigheten även utvecklat ett förebyggande kunskaps- och metodstöd för yrkesverksamma som möter barn och unga.

Jämställdhetsmyndigheten samordnar även landets regionkoordinatorer. Regionkoordinatorerna utgör en central funktion i arbetet mot prostitution, exploatering och människohandel för alla ändamål. De bedöms vara centrala för att fullfölja delar av Sveriges skyldigheter att ge stöd till personer utsatta för människohandel, i enlighet med de åtaganden som följer av internationella konventioner och direktiv. Regionkoordinatorernas arbete är dock i hög grad beroende av övriga aktörer som ingår i den nationella stöd- och skyddsprocessen.

¹⁰² [Arbetslivskriminalitet - Regeringen.se](https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2024/02/20240214-1)

En utökad och mer långsiktig finansiering av samordningen bör övervägas

Arbetet och kunskapen gällande prostitution och människohandel för sexuella ändamål ligger långt efter det övriga arbetet med mäns våld mot kvinnor, så som våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck. Jämställdhetsmyndigheten har tidigare pekat på behovet av en utökad och långsiktig finansiering av samordningsfunktionen, såväl som ett kompetenscentrum mot prostitution och människohandel för alla ändamål. Åtgärdsprogrammet, såväl som Handlingsplanen mot prostitution och människohandel¹⁰³, refererar till Jämställdhetsmyndighetens ”nationella uppdrag rörande prostitution och människohandel för alla ändamål”. Det instruktionsstyrda uppdraget att utveckla samverkan och bistå med metodstöd och kompetensutveckling finns dock endast framskrivet gällande människohandel. Arbetet mot prostitution bedöms därmed kunna tydliggöras ytterligare, i enlighet med formuleringarna i aktuellt åtgärdsprogram och handlingsplan på området. Jämställdhetsmyndigheten ser även behov av mer långsiktiga och förutsägbara ekonomiska förutsättningar för arbetet med att hålla samman, driva och samordna utvecklingsarbetet mot prostitution och människohandel för alla ändamål.

Ett kompetenscentrum kan bidra till långsiktighet

Kunskapen om prostitution och människohandel för alla ändamål är många gånger låg hos de aktörer som kan komma i kontakt med målgrupperna. Tillgången till metod- och kompetensstöd gällande prostitution och människohandel kan därmed antas bli central vid planering, genomförande och uppföljning av uppdrag. Jämställdhetsmyndighetens stödtelefon för yrkesverksamma är i dagsläget en underutnyttjad resurs. Jämställdhetsmyndigheten bedömer därmed att prostitution och människohandel för alla ändamål i högre grad behöver skrivas in i uppdrag, samt att myndigheter bör få i uppdrag att samråda med NSPM. På liknande sätt har samråd med nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck (HRV) skrivits in i ett flertal myndighetsuppdrag, som ett sätt att säkerställa att kompetens kring frågorna beaktas i genomförandet av uppdrag.

Jämställdhetsmyndigheten har sedan tidigare lyft att ett nationellt kompetenscentrum mot prostitution och människohandel för alla ändamål är ett möjligt sätt att permanenta, förstärka och förtydliga det nationella arbetet på området ytterligare. Ett liknande nationellt kompetenscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck infördes 2022. Ett permanent kompetenscentrum bedömdes där medföra större möjligheter till att utveckla ett mer strategiskt, förebyggande och kunskapsbaserat arbetssätt för det nationella, regionala och lokala arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck.¹⁰⁴ Inrättandet av ett motsvarande kompetenscentrum, med utgångspunkt i den väletablerade verksamhet och expertkompetens som redan byggts upp vid Jämställdhetsmyndigheten, kan därmed övervägas. Detta är även något som föreslås av den nationella rapportören i Polismyndighetens senaste lägesrapport *Människohandel för sexuella och andra ändamål*.¹⁰⁵

¹⁰³ Bilaga till regeringsbeslut 2018-02-08 nr II:1

¹⁰⁴ [Slutredovisning - Uppdrag att förbereda inrättandet av ett nationellt sektorsövergripande kompetenscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck | Länsstyrelsen Östergötland \(lansstyrelsen.se\)](#) (A2020/02708/JÄM).

¹⁰⁵ <https://polisen.se/siteassets/dokument/manniskohandel/manniskohandel-for-sexuella-och-andra-andamal---lagesrapport-24.pdf/download?v=59b31c26a1821e967715f70ebb0f7095>

REKOMMENDATIONER

I detta kapitel presenteras ett antal rekommendationer för att driva utvecklingen på området framåt. Dessa utvecklingsområden har identifierats under uppdragets genomförande 2021-2023 samt genom Jämställdhetsmyndighetens nationella samordning och omvärldsbevakning. De utvecklingsområden som presenterats i tidigare rapporter kvarstår.

I Jämställdhetsmyndighetens senaste delredovisning identifierades ett flertal områden i behov av fortsatt utveckling. Dessa fem utvecklingsområden kvarstår.¹⁰⁶ Nedan presenterar Jämställdhetsmyndigheten ytterligare rekommendationer. Att arbetet mot prostitution och människohandel behöver stärkas styrks även av ett flertal utredningar och delbetänkanden som överlämnats till regeringen under 2023 och 2024.¹⁰⁷ Behovet av ett utvecklat arbete på området påtalas även i de rekommendationer som GRETA lagt med utgångspunkt i sin granskning av Sverige 2022.¹⁰⁸ Även Polismyndigheten har lagt förslag gällande utvecklingen av arbetet på området i två centrala rapporter under året.¹⁰⁹ Behoven kommer även synliggöras i den fördjupade uppföljning av det sjuätte jämställdhetspolitiska delmålet som redovisas av Jämställdhetsmyndigheten i april 2024.

Växla upp Rättsväsendets insatser på området

Rättsväsendets arbete mot prostitution och människohandel är inte bara central för lagföringen, utan även för identifiering av brottsoffer och deras tillgång till stöd och skydd.

- Det behöver säkerställas att Polismyndigheten avsätter tillräckliga resurser för att upptäcka (fysiskt och digitalt) och utreda prostitution och människohandel för alla ändamål och att personalen har god kompetens på området.
- Polismyndighetens och Åklagarmyndighetens särskilda återrapporteringskrav (enligt regleringsbrev 2021 och 2022) gällande köp av sexuella tjänster bör förlängas och utökas till att även inkludera människohandel för alla ändamål.
- Polismyndigheten bör, i samverkan med socialtjänst, färdigställa och implementera det metodstöd för uppsökande arbete av barn och unga som är under utveckling hos myndigheten

¹⁰⁶ [Ett fortsatt stärkt arbete mot prostitution och människohandel \(jamstalldhetsmyndigheten.se\)](#)

De områden som lyftes var kontinuerlig kunskapsutveckling och kartläggningar, utveckling av förebyggande arbete, styrning för ökad nationell likvärdighet, ett stärkt brottsofferperspektiv i arbetet mot arbetskraftsexploatering samt att den nationella samordningsfunktionen fortsatt bör stärkas.

¹⁰⁷ [Ut ur utsatthet \(regeringen.se\)](#), [Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften - Regeringen.se](#), [Ett starkare straffrättsligt skydd - mot sexuella kränkningar, bedrägerier i vissa fall och brott med hatmotiv avseende kön, SOU 2023:80 \(regeringen.se\)](#), [Arbetslivskriminalitet - Regeringen.se](#)

¹⁰⁸ [Evaluation Report Sweden](#)

¹⁰⁹ [Människohandel för sexuella och andra ändamål. Lägesrapport 24. "Varför tog ni just oss? Alla håller ju på med det!"](#)

Höj och utveckla kunskapen

GRETA uppmanar Sverige att bättre säkerställa att det finns tillräcklig kunskap om människohandel hos rättsväsendet, samt att förbättra identifieringen av människohandelsoffer genom att säkerställa att regelbunden kompetensutveckling ges relevanta aktörer.¹¹⁰

- Socialstyrelsen bör få i uppdrag att utöka sitt kunskaps- och bedömningsstöd gällande sexuell exploatering av barn, prostitution, människoexploatering och människohandel för alla ändamål.
- Socialstyrelsen bör få i uppdrag att utveckla verktyg för riskbedömning gällande utsatta i prostitution och människohandel.
- Lämplig myndighet bör få i uppdrag att ta fram kunskap om situationen för barn som är medföljande till en vuxen som utsatts för exploatering eller människohandel.
- Om fler aktörer inom det myndighetsgemensamma arbetet mot arbetslivskriminalitet får ett utökat uppdrag att arbeta mot människohandel och människoexploatering, bör Jämställdhetsmyndigheten, tillsammans med berörda myndigheter, få ett uppdrag att genomföra kunskapshöjande insatser.

Utveckla stödet till personer utsatta för exploatering

Ett flertal brister i stöd- och skyddsprocessen gällande offer för människohandel för alla ändamål har identifierats. Det saknas även ett nationellt likvärdigt stöd för personer som utsatts för exploatering.

- Tillgången till ett nationellt likvärdigt stöd för personer utsatta för exploatering, prostitution och/eller människohandel för alla ändamål behöver säkerställas.
- Lämplig myndighet bör få i uppdrag att komplettera de nationella stödlinjerna och stödsajterna riktade mot våldsutsatta och våldsutövare så att aktuella målgrupper inkluderas.
- Lämplig myndighet bör få i uppdrag att långsiktigt ansvara för att samla, uppdatera och sprida information om rättigheter och stöd till utsatta arbetstagare. Inrättandet av en stömlinje eller stödsajt till personer som exploateras för andra ändamål än sexuella kan övervägas.
- Lämplig myndighet bör ges i uppdrag att inventera stödbehov hos personer utsatta för arbetskraftsexploatering, för att därefter lägga förslag på målgruppsanpassade stödinsatser.

¹¹⁰ Exempelvis såsom rättsväsende, arbetsplatsinspektörer och personal inom Migrationsverket, skola och hälso- och sjukvård. [1680acf80b \(coe.int\)](https://www.coe.int)

Stärk styrningen av området prostitution och människohandel

Styrningen på området prostitution och människohandel kan förtydligas för att säkerställa att utvecklingen på området går framåt på lokal, regional och nationell nivå.

- En ny handlingsplan för Sveriges arbete mot prostitution och människohandel för alla ändamål bör tas fram.
- Lokalt utvecklingsarbete på området behöver stimuleras för att främja ökad nationell likvärdighet, exempelvis genom särskilt riktade utvecklingsmedel.
- Lämplig myndighet bör få i uppdrag att främja erfarenhetsutbyten och metodutveckling gällande arbete riktat mot personer med erfarenhet av att utnyttjas, och utnyttja andra, i prostitution. Ett sådant uppdrag skulle lämpa sig för ett nationellt kompetenscentrum.
- Medel för det myndighetsgemensamma arbetet mot arbetslivskriminalitet bör föras över till respektive deltagande myndighets förvaltningsanslag och uppgiften skrivs in i respektive myndighets instruktion. Människohandel bör i samband med detta skrivas in i fler myndigheters instruktioner.
- Prostitution och människohandel behöver skrivas in tydligare i genomförande och återrapportering av myndighetsuppdrag kopplade till den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor.

Ge regionkoordinatorerna och den nationella samordningen mot prostitution och människohandel (NSPM) långsiktiga ekonomiska förutsättningar

Jämställdhetsmyndigheten såväl som regionkoordinatorerna utgör en viktig och central funktion för arbetet mot prostitution och människohandel. Båda dessa funktioner bör säkras en permanentad finansiering som ger bättre förutsättningar för att långsiktigt planera och strukturera arbetet.

- Regionkoordinatorfunktionen bör utökas och ges långsiktiga ekonomiska förutsättningar genom ett permanentat uppdrag.
- Med utgångspunkt i Jämställdhetsmyndighetens uppdrag som nationell samordnare föreslås att ett nationellt kompetenscentrum mot prostitution och människohandel för alla ändamål placeras vid myndigheten.

ENGLISH SUMMARY

In June 2021, the Swedish Gender Equality Agency was given the assignment to strengthen the work to combat the sexual exploitation of children, prostitution, and trafficking in human beings for all purposes. Interim reports on this work were published in 2022 and 2023. This is the final report on the assignment. The report presents the work conducted during the year and the results achieved. This is followed by an overall analysis of the entire assignment and recommendations.

The assignment includes preventive measures and interventions to ensure that the victims receive support and protection. This includes methodological support and competence development, reinforcing the work of regional coordinators against prostitution and trafficking in human beings and funding the National Support Programme and the Assisted Voluntary Return and Reintegration for victims of Trafficking in Persons and foreign citizens in Prostitution in Sweden. The work is conducted within the framework of the Swedish Gender Equality Agency's role as national coordinator for combatting prostitution and trafficking in human beings (NSPM).

Preventive measures to reduce demand

During 2023, the agency launched the initiative *Låt inte tystnaden tala* [Don't let the silence speak!] to promote the principle of consent, prevent sexual exploitation and reduce demand for sexual services. The initiative includes a campaign aimed at male youths and adults, as well as extensive knowledge and methodological support for those who work with young people. The campaign video has been viewed over 8 million times in cinemas, commercial television, and social media. The agency has also arranged development seminars on preventive measures, a national conference on child sexual exploitation and an international conference on labour exploitation that brought together key stakeholders from a number of countries. The agency has continued to coordinate an evaluation of the KAST clinics, which offer counselling to buyers of sexual services. The agency has also promoted the campaigns *Resekurage*, to raise awareness about sexual exploitation of children in tourist destinations abroad, and *Before You Go*, which is aimed at people planning to travel to Sweden to work.

Methodological support and competence development strengthened

The agency has also strengthened methodological support and competence development. Among other things, the agency launched a digital version of the National Referral Mechanism (NRM), as well as brochures for those who come into contact with these issues in a professional capacity. Information brochures for potential victims have been translated into 12 languages. The National Coordination Against Prostitution and Trafficking in Human Beings (NSPM) website was launched in March, greatly increasing traffic to the page compared to the previous year. The website is a hub for knowledge and methodological support concerning sexual exploitation, prostitution and trafficking in human beings for all purposes. The agency has published an overview of knowledge about the exploitation of children and young people, as well as an annual

report presenting statistics on trafficking in human beings and human exploitation collected by regional coordinators. The agency has also commissioned two research studies of the application of trafficking in human beings legislation.

Continued international and national collaboration

In order to further streamline and formalise collaboration, a review of the National Methodology Support Team (NMT) has begun. A task force on exploitation in the berry industry has been convened for the coming year to work with relevant government agencies to develop methods to prevent the exploitation of foreign berry pickers. The agency has continued to strengthen coordination with regard to the war in Ukraine. International cooperation has been further strengthened and the agency has contributed with expertise and participated in forums at Nordic, European and global level. Interest in Sweden's work against prostitution increased during Sweden's Presidency of the Council of the European Union, prior to which an English-language website was launched and brochures on the Swedish Act Prohibiting the Purchase of Sexual Services (SFS 1998:408) were published. The agency also translated a number of publications into English. NSPM also participated in a number of key events during Sweden's presidency.

The regional coordinators increase their work in combating labour exploitation

Regional coordinators against prostitution and trafficking in human beings remain an important resource both operationally and strategically and there is considerable demand for their expertise. Their workloads have continued to increase significantly as a greater emphasis has been placed on work related crime. Among other things, they now work at the Regional centers against work-related crime (AKC) that opened in each police region during 2023. They also play a key role in monitoring that a victim centred approach is included in interagency workplace inspections (APIs). There are currently 17 regional coordinators in 10 locations covering all seven of Sweden's police regions. Regional coordinators also play a key role in cooperation between the police and social services and in identifying and offering support to the victims of trafficking in human beings. Over the course of the year, regional coordinators came into contact with 414 exploited people: 247 women, 160 men, 2 individuals with another gender identity, and 5 of unknown gender. The corresponding figure for 2022 was 375. Most, 374, were adults, while 35 were children and the age of 5 was unknown. For the first time, the number of people identified as victims of labour exploitation exceeded those subjected to sexual exploitation.

The number of people admitted to support programmes has gradually increased

The Swedish Gender Equality Agency has increased its funding to both the National Support Programme and the Assisted Voluntary Return and Reintegration for victims of Trafficking in Persons and foreign citizens in Prostitution in Sweden. Applications for the National Support Programme continue to increase. In 2023, support was granted to 68 people compared to 55 the previous year. The program noted an increase in the number of victims from Ukraine during 2023. The number of victims of trafficking in human beings applying for Assisted Voluntary Return and Reintegration also increased compared to the previous year. This included a case during the autumn in which a large number of workers from Thailand where exploited for berry picking.

The work against prostitution and trafficking in human beings must be strengthened

The assignment has clearly contributed to the strengthening of the national coordination function. The Swedish Gender Equality Agency has contributed to the development of knowledge and methods in the field. While the regional coordinators are highlighted as key actors in Sweden's efforts to combat trafficking in human beings and exploitation, their function needs to be further expanded and made permanent. The Swedish Gender Equality Agency also sees a risk of trade-offs when allocating resources to different forms of exploitation as the focus on work-related crime increases. The Swedish Police has reorganised its work with trafficking in human beings in several regions during the year. These changes were immediately apparent to those working to offer support and protection. At the same time, there have been few prosecutions and verdicts delivered regarding trafficking in human beings and labour exploitation in Sweden over recent years. In the opinion of the Swedish Gender Equality Agency, actors in the legal system need to allocate more resources and to continue to be given reporting requirements concerning their work with prostitution and trafficking in human beings.

Recommendations

The Swedish Gender Equality Agency affirms that the areas previously addressed in the interim reports are still in need of development. The agency also notes a number of deficiencies in the support and protection process for child and adult victims of trafficking in human beings. The agency stresses the need for outreach work with children and young people, greater national equivalence and a low threshold support to both the victims of prostitution and those who pay for "sexual services". There is also a lack of support adapted to the victims of labour exploitation. In the report, the agency also calls for clearer governance in the area and proposes a new action plan and centre of excellence. The agency also recommends that other government agencies be given assignments to further raise the level of knowledge, and that working to combat prostitution and trafficking in human beings for all purposes be more clearly defined in the assignments of and instructions to other government agencies. The agency presents recommendations in five areas:

1. Level up the work within the legal system
2. Increase and develop knowledge
3. Develop the support for the victims of exploitation
4. Strengthen the governance regarding prostitution and trafficking for human beings
5. Grant the regional coordinators and the The National Coordination Against Prostitution and Trafficking in Human Beings (NSPM) long-term funding

Jämställdhetsmyndigheten | Box 73, 42422 Angered | Besöksadress: Angereds torg 9
031-3929000 | info@jamstalldhetsmyndigheten.se | <http://www.jamstalldhetsmyndigheten.se>